

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

IN ACEST NUMĂR:

Vilegiatură
pe fundul
mării

Singapore
sub bombe

DIN SUMAR:

Cronos
în Mexico

Nouă mistere
pulsează pe cer

Va hiberna
omul?

Mierea —
aliment
și panaceu

Ce ne facem cu
Brigitte
Bardot?

Cariera
îngerului

Pagina
de umor

ANUL XXIV

40

(1229)

4 octombrie 1968

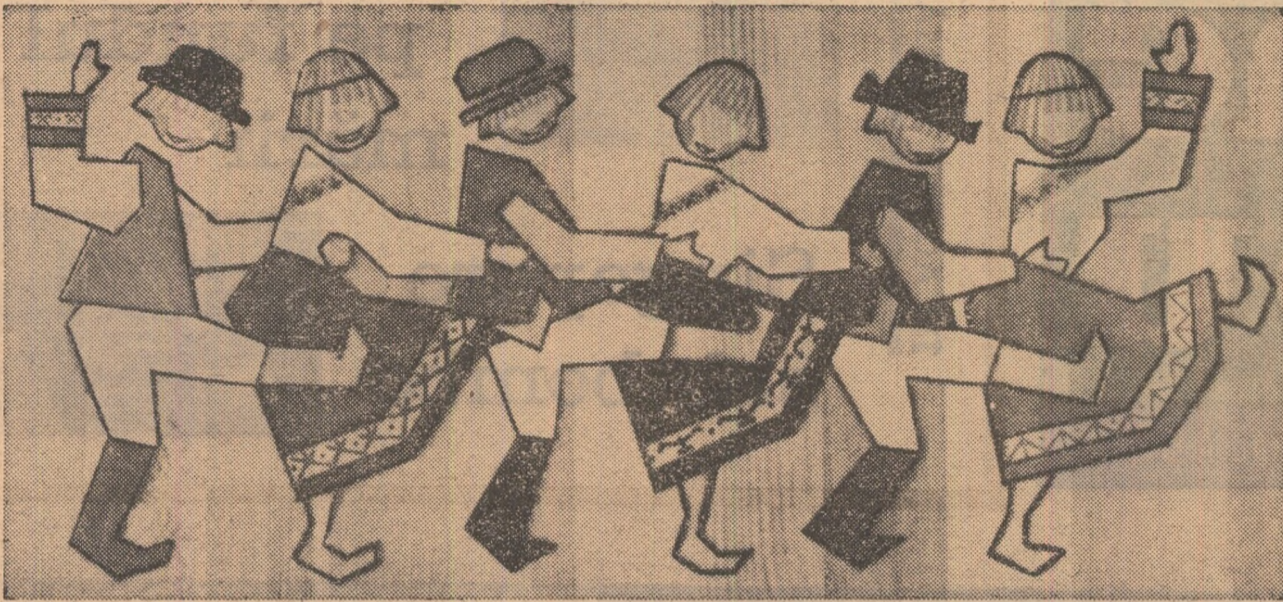
12 pagini,

1 leu

— Zău, nu glumesc ! —

Foto : Alexandr Uzlean

Iuri Nivin :

Dans popular (Pirogravură)

PROZĂ

Trebuie să afli

Printre lucrurile uimitoare și de neînțeles ale copilăriei era unul de a cărui utilitate m-aș îndoi și astăzi, dacă n-ar fi dispărut pentru totdeauna din viața noastră. E vorba de încăperea căreia i se spunea salon. O cameră ce nu servea nimănui și pentru nimic. În salon nu se dormea, nu se mânca, nu se jucau copiii, nu se scriau scrisori și nu se făceau lecții. Era o cameră rezervată exclusiv pentru musafiri. Luminoasă! Mare! Cea mai bună din toată casa. Dar părinții nu primeau prea des oaspeți. Și când primeau, musafirii noștri nu întârziu prea mult în salon. Treceau, numaidecât, în camerele obișnuite. Erau invitați la masă, deci în sufragerie, cu mai multă sau mai puțină plăcere. Iar atunci când veneau „clienții”, li se spunea imediat : „Poștiți în birou”.

„Clienții”, oameni grăbiți, cu teancuri de hirtii, cu genți sau mape la subsuoră, își scoteau galoșii și își lăseau paltonul la cuier, după care grăbeau spre „birou”.

În biroul strimt, din pricina dulapurilor mari, cu geamuri, scliceau interogativ titlurile unor volume somptuoase :

„Codul de legi”, „Dreptul penal” și altele. După ce „clienții” se așezau pe scaunele ce scirțiau sub greutatea lor, tata li se adresa scurt :

— Bine, să vedem despre ce e vorba...

Între timp eu mă furișam în salon, cu sora mea, și ne jucam „de-a v-aș-ascunselea”, ne rostogoleam pe covor sau ne ascundeam sub masa rotundă. Deasupra, pe masă zăceau câteva albume, legate în plus, cu niște cartoane în care erau înfipite poze foarte plicticoase din care ne priveau, cu ochi morți, bărbai bătrâni cu gulere tari și femei cu talia nemaivăzută de subțire.

Mama și mătușa Dașa explicau strănilor (oaspeților) :

— Bunica mea. Bunicul nostru. Asta-i tata-socrul, gruzin din Hori. Uitați-vă la el ! Ce uriaș !

Oaspeții se prefăceau foarte interesați de aceste explicații, dar de fapt trăgeau cu ochiul spre sufragerie și își umflau nările cu mirosul îmbietor al prăjiturilor ce-i așteptau. Clătinau, însă, din cap și zimeau, așa cum cerea acest joc prostesc.

Dar chiar numai pentru asta era folosit salonul ? v-ați putea întreba dumneavoastră. Da, numai pentru asta !

Uneori îmi plăcea totuși să poposesc de una singură în salon ca să privesc gravurile, tablourile și portretele atrinate pe pereți. Dar mai tirziu am constatat că aceleași tablouri erau în toate casele : copii după „Dimineața în pădurea de brazi” (tablou cărui eu îi spuneam „Șişkin-Mişkin”) sau „Boieroaicele” de Makovski.

Copiii aveau sclipiri de lac. La un moment dat tata nu le-a mai suferit și le-a smuls de pe pereți. Dar asta s-a petrecut după mulți ani, când s-a împrietenit cu un bărbat înalt, cu capul ovoidal și sprincene dese și aspre, pe nume Ilia Semionovici Ostrouhov. După spusele tatii, Ilia Semionovici „îi dezvoltase gustul”.

...În schimb, portretele erau neobișnuite. Astfel de portrete nu întâlneai nicăieri în altă parte. Adevărate. După natură. Și de aceea îmi plăceau.

Unul înfățișa o femeie bătrână, cu scufiță și o față severă ca cioplită din topor. Capul i se odihnea pe un guler cu mai multe etaje ca pe o cală.

— Mamă, cine-i asta ?
— Stră-stră-străbunica ta.
Săraca, probabil că niciodată în viața ei nu izbutise să-și miște capul.

— Dar asta ?
Era un bărbat cu un plisc de pasăre și o privire sfidătoare ; pe piept avea o panglică lată peste care atârna o medalie

— Cine-i asta, mamă ?
— Stră-stră-străbunicul tău !
Ce caraghios ! De câte ori se poate repeta particula asta „stră” ?

— Ce decorație poartă ?
— Un ordin suedez.
— De ce suedez ?

— Strămoșii mei au fost suedezi ! — mă încunostința ea mândră, săltându-și capul. Dar capul mamei mele era de rusoaică get-beget ! Un nas în vînt, ochi cu scinteieri vesele, obraji ca merele, bărbia cu o găurică... Nu mai înțelegem nimic ! Eu ce eram ?

— Tu ești gruzină ! Îmi comunică el grav. Ține minte. Ești fiica mea, iar eu sint gruzin.

Mama își înălța și mai mândră capul. Mică de stat, gestul îi dădea o notă comică.

— Dar mi se pare că e puțin și fiica mea ! După cite îmi aduc aminte, eu am născut-o... Asta înseamnă că e rusoaică...

— Gruzină.
— Rusoaică !!!
— Gruzină.
— Rusoaică !!!

Cearta era gata. Părinții mei se certau des. De obicei, în astfel de cazuri apărea mătușa Dașa și mă scotea din casă... „Să respirăm puțin aer”... „Să ne jucăm puțin în curte”.

De data asta, însă, tînăra mea mătușă nu era acasă, se dusese în vizită la o prietenă și glasurile părinților mei se rostogoleau prin casă fără nici o opreliște. Privirile tatei scăpărau fulgere reci, mama își scutura capul ca un cal nădrăvaș. Mi se făcu teamă. „Acuși-acuși o să cadă o jarfurie pe dușumea ! Sau o vază ! — Îmi spuneam tristă și mă furișai spre ușă. Cîte lucruri frumoase n-au avut sfîrșitul asta... Mai bine mi le-ar fi dat mie”.

În clipa aceea, însă, mă fulgeră un gând salvator : pentru ca cei mari să nu se mai certe, trebuie să-i faci să rîdă. Și am început :

— Eu știu cine sint ! am început să strig dansind în jurul lor, cu un ris forțat. Eu știu. Să vă spun ? Să vă spun ?

Furia tatii se stîngea încet, asemenea cositorului care se răcește.

— Ei, ia spune, prostușo.
— Eu sint djori.

Djori. Prinseam cuvîntul de la bunica și de la un băleț din Kutaisi, care venea în fiecare toamnă cu niște coșuri neobișnuite, ce stăteau în picioare ca niște cupe, pline cu struguri de vișă nobilă de culoarea chihlimbarului. Venea mai aducînd cu el și o grămadă de anecdote gruzine, de povești și de proverbe, pe care le învățam fără să bag de seamă, pentru că îmi plăceau.

Djori înseamnă corcitură de cal cu măoar ; catir.

— Ce-e-e-e ?
— Ha-ha-ha ! Djori. Fiica mea e un catir. Bravo !

Slavă Domnului, începuseră să rîd ! Am șters-o imediat la bucătărie, să-mi trag sufletul. Furtuna trecuse. Nu mai avea de ce să-mi fie frică de soarta obiectelor de sticlă și porțelan, dar...

— Intra-adevăr, cine eram eu ?
Trebuia să o afli.
Copiii sint foarte des preocupați de întrebarea : cine sint eu ?

Rimma Kandelaki

EDITORIALE

Ce ne facem cu Brigitte Bardot ?

Întrebarea n-a fost formulată pe vreun platou de turnare unde cunoscuta vedetă a cinematografului francez a întârziat, din cine știe ce pricini, iar producătorii, colegii ei de echipă, se întrebau exasperați : „Ce ne facem cu Brigitte Bardot ?”. Nu, ea a răsunit din birourile sobre ale unei și mai sobre case editoriale care publică o singură carte, dar, e adevărat, în zeci de volume: Marea Enciclopedie Sovietică.

Ce legătură există între binecunoscuta vedetă a filmului francez și docta Enciclopedie Sovietică ? Însăși noțiunea de enciclopedie i-a obligat pe redactorii editurii să se întrebe dacă Brigitte Bardot nu trebuie să-și găsească și ea locul în masivele volume ale lucrării. Discuțiile au fost destul de aprinse. „Partizanii” Brigittei s-au referit la imensa ei popularitate, în vreme ce „adversarii” ei au făcut apel la anumite criterii de valoare ce n-ar fi direct proporționale cu celebritatea vedetei.

Incidentul nu este numai amuzant ; el ne dă un indiciu despre activitatea complexă legată de editarea unei enciclopedii.

Dar să începem cu începutul... Iar la început a fost ceea ce se numește la această editură, riguros profilată, „indicile de cuvinte”. Acum, acest indice cuprinde nu mai puțin de 170 de mii de cuvinte. Cifra este, neîndoiește, impresionantă, mai ales dacă ne gândim că prima ediția a Marii Enciclopedii Sovietice, editată între 1926—1948, a cuprins 65 de mii de cuvinte-articole, în 66 de volume, iar ediția următoare, cu 51 de volume, care a apărut între anii 1950—1958, cuprindea 102 411 cuvinte-articole. Acum se lucrează la cea de a treia ediție, dar nici ea nu va include toți cei 170 000 de termeni din cartotecile „indicelui de cuvinte”.

Și atunci ? Redacția trebuie să facă o severă selecție a termenilor și o chibzuită gospodărire a spațiului pentru a satisface exigențele științifice ale unei asemenea activități. Cu atât mai mult cu cit, consultînd un mare număr de personalități din lumea științei și artelor, precum și peste 2500 de instituții diferite, redactorii Enciclopediei s-au găsit în fața unor propuneri ce recomandau includerea în noua ediție a 30 380 termenii noi și excluderea altor 3 005 termeni.

A doua dificultate care se ridică în calea unei asemenea întreprinderi este alegerea judicioasă a colaboratorilor, pentru că de ei depinde valoarea lucrării. Dar și aici surprizele sint, uneori, destul de mari. Astfel, pentru termenul

nimic (vestitul nicevo), cu rezonanțe atât de profunde în spiritualitatea rusă, s-a făcut apel nu la un filozof, cum era normal, ci la un... teoretician al fizicii, pe nume Serghei Horujin. Acest tînăr fizician, care s-a consacrat unui domeniu al fizicii teoretice de care se ocupă numai cîteva zeci de specialiști din întreaga lume, domeniul teoriei cuantice axiomatice a cimpului, este un adevărat erudit și în ce privește mistică și filozofia rusă idealistă. Articolul lui despre termenul nimic a fost apreciat drept strălucit de către toți referenții de specialitate.

Nu mai puțin complicată este redefinirea — în lumina ultimelor descoperiri — a unor termeni foarte vechi. Așa s-a întimplat, de pildă, cu termenul „alchimie”. Atîta timp cît visul alchimistilor din evul mediu de a transforma metalele obișnuite în metale nobile părea o imposibilitate, termenul se preta la explicații descalificatoare. Cu totul altfel stau însă lucrurile astăzi cînd chimia și fizica modernă au izbutit, evident pe alte baze, dar au izbutit, să transforme visul de ieri într-o realitate actuală, cu implicații încă greu de stabilit.

După cum se poate constata, lucrările pentru cea de a treia ediție a Marii Enciclopedii Sovietice se desfășoară cu asiduitate și ele vor deveni palpabile anul viitor, o dată cu apariția primului volum din cele 85 programate să vadă lumina tiparului în viitorii 6 ani. Noua ediție va cuprinde 105 mii cuvinte-articole.

MISCELLANEA

Dulci și amare

— Cei ne prețuși se socotesc adesea de neprețuit.

— Nici ceasuri'e de aur nu au mai mult de 60 de minute.

— În această povestire veți găsi rețeta împotriva formalismului, birocratismului, carierismului, obiectivismului.
— Dar ceva împotriva reumatismului nu are ?

— Care e deosebirea dintre un roman scurt și o navelă lungă ?
Romanul scurt e mai scurt...

— Și printre nefumători există oameni obișnuși.

— E o foarte mare greșeală să crezi că toți oamenii sint vii pînă la moarte.

— Orice trecut a fost, cîndva, viitor.

— De cînd m-am prins eu însumi cu minciuna, nu mai cred pe nimeni.

— O vrabie rănită poate fi mai periculoasă decît un urs teafăr.

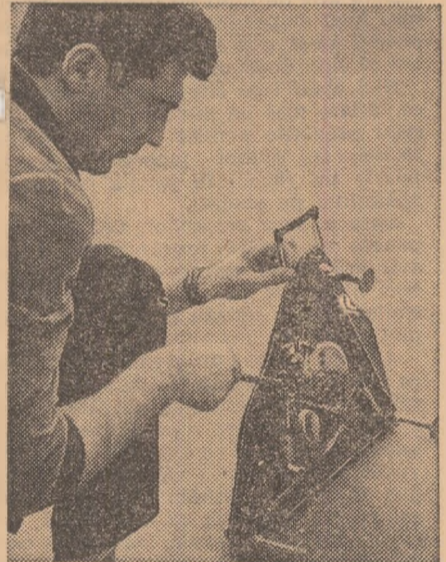

RUTIERE

Prevenirea
accidentelor

Din cauza contactului continuu dintre roțile mașinilor și asfaltul șoselelor, suprafața acestora din urmă își pierde treptat asperitățile, devine tot mai netedă. Procesul de degradare se face simțit mai ales la viraje, intersecții, pe pante, unde se înregistrează și cel mai mare număr de accidente: 70 la sută, din cauză că roțile mașinilor nu mai aderă perfect la suprafața șoselei devenită alunecoasă.

Această situație nu-l putea lăsa indiferenți pe specialiști. Au fost concepute dispozitive care evidențiază la timp degradarea șoselelor și pistelor de aterizare-decolare de pe aeroporturi. Ultimul dispozitiv de acest fel este aparatul „M.A.D.I.”, creat la Institutul de drumuri din Moscova. El poate fi folosit cu succes și pe porțiuni mici de

șosea. De asemenea, este mai ușor de mînuit și mai economic. „M.A.D.I.” oferă o caracterizare precisă sub toate aspectele a stării drumului.

Mînuirea aparatului este cît se poate de simplă. Se apasă pe un buton care destinde arcurile unui mecanism și acesta intră în funcțiune. Arcurile, care au la un capăt un cauciuc de protecție, reproduc întocmai mișcările roții, viteza lor și presiunea pe care o exercită asupra asfaltului. Abaterile de la normal, în cazul nostru derapările, sînt înregistrate de un automat care desenează în același timp graficul corespunzător.

LA ORDINEA ZILEI

Tini, aliajul
care-și amintește

De cîteva luni, specialiștii în materie au făcut o adevărată pasiune pentru calitățile unui aliaj, descoperit nu de mult, care are uimitoarea proprietate de a poseda o memorie mecanică; deformat sub o anumită temperatură și apoi încălzit, un fir din acest aliaj își recapătă ca prin farmec forma originală, „reamintindu-și” fiecare curbă și fiecare unghi. Amestec de nichel și titan,

aliajul a căpătat numele de 55-Nitinol sau, mai simplu, Tini.

Deocamdată nu s-a putut găsi încă o explicație satisfăcătoare pentru neobișnuitul fenomen. Se știe numai că, atunci cînd se răcește, aliajul de nichel și titan trece prin trei faze succesive, dintre care una se produce la o temperatură cu puțin mai mare decît cea ambiantă (26 de grade). La începutul răcirii, atomii de nichel migrează în titanul lichid — e ceea ce se numește fenomenul de difuziune — și se reparațiizează aproape egal în amestecul celor două metale.

Dar cînd temperatura scade sub un anumit nivel, cristalizarea — adică adăugarea de noi atomi la cristalele existente — se accelerează. Se ajunge chiar la un moment cînd se produce o transformare rapidă, iar fenomenul de difuziune încetează, în timp ce cristalele sînt deformate. Această succesiune de fenomene se petrece de altfel în cazul multor aliaje. Ceea ce caracterizează Nitinolul este comportamentul său în jurul acestei temperaturi de tranziție, atunci cînd migrația atomilor încetează. Dacă i s-a dat o anumită formă la o temperatură mai mare decît temperatura de tranziție, felul în care e deformat după ce-i răcit nu mai are nici o importanță; imediat ce e readus peste temperatura de tranziție, el își recapătă forma originală întrucît atomii săi se deplasează din nou și-și reiau poziția de la început.

Oricum, noul aliaj pare a fi sortit unui mare viitor, în special în explorările cosmice și oceanografice. S-ar putea, de pildă, lansa sateliți artificiali înzestrați cu antene repliate în momentul lansării și care s-ar desface singure — fără a mai fi nevoie de comenzi de pe pămînt și deci de aparatură complicată pe care o reclamă astfel de operațiuni — sub acțiunea căldurii solare. Un proiect propune chiar desfășurarea unei antene cu o lungime de un kilometru jumătate, ceea ce ar facilita mult „ascultarea” Cosmosului.

CE SE DISCUTĂ

Împotriva
mareelor negre

În vederea combaterii eventualelor marea negre pricinuite de naufragiile petrolierelor, adevărat flagel pentru flora și fauna continentului albastru, recent a fost pus la punct un nou produs care se deosebește de precedentele prin faptul că nu are nici un efect nociv și accelerează tendința naturală a hidrocarburilor de a se răspîndi la suprafața apei sub forma unei pelicule subțiri. Produsul dispersează pelicula în particule fine fără să le mai permită să se regrupeze și le favorizează dispariția prin acțiunea fenomenelor naturale, îndeosebi prin mijlocirea bacteriilor.

Experiențele făcute au dovedit că produsul este mult mai eficient decît toate cele folosite de la faimosul accident al petrolierului „Torrey Canyon” și că acțiunea de dispersare pe care o exercită este favorizată de turbulențele produse la suprafața mării, fie de vînt sau valuri, fie de jetul proiectat de puternicele pompe antiincendiu.

Datorită acestui produs numit „Corexit 7664”, consecințele catastrofelor pricinuite de naufragiile petroliereilor vor fi considerabil limitate. Cu toate acestea, dezvoltarea transporturilor chimice maritime impune și alte măsuri de securitate. Astfel sulful, care de obicei era transportat cu nave obișnuite, este acum încărcat în nave speciale care-l duc la destinație sub formă topită. Pentru vehicularea fosforului lichid au fost construite nave-cisternă special concepute ca aerul să nu pătrundă în containere, întrucît altfel vasul s-ar transforma într-o torță uriașă.

...atît era pește!...

Nou tip de aparat de radio cu pick-up fabricat la Sarapul în R.S.S.A. Udmurtă

TRANSPORTURI

Un vehicul special
pentru călătorii
speciale

S-au împlinit 21 de ani de cînd un avion experimental a reușit pentru prima dată să zboare cu 1560 km pe oră, depășind cu 500 km viteza sunetului. Zece ani mai tîrziu aviația militară era înzestrată cu aparate de două ori mai rapide decît sunetul. Fiind nevoită să respecte anumite imperative de securitate și rentabilitate, aviația civilă a rămas în urmă și abia se pregătește să intre în era supersonică. Problemele de rezolvat sînt atît de complicate, încît proiectarea și construirea prototipurilor au durat ani de zile. În fine, de cîteva luni au fost scoase din hangare și au început probele pe sol două avioane supersonice de pasageri, despre care se vorbește mult în ultimul timp: sovieticul „Tu-144” și anglo-francezul „Concorde”. Ambele speră să-și treacă cu bine aceste prime examene, concluziunile de altfel, și să-și poată lua zborul înainte de sfîrșitul anului. În curse regulate nu vor intra însă decît în 1971.

Caracteristicile celor două avioane au fost citate frecvent, dar pe parcurs au mai suferit unele modificări. Iată care par să fie cele definitive. „Tu-144”, construit din titan și oțel, posedă patru turboreactoare cu o forță de propulsie de 17,2 t fiecare și va putea transporta 121 călători cu viteza Mach 2,35 (adică de 2,35 ori viteza sunetului). „Concorde” este din aliaje de aluminiu, are patru turboreactoare a câte 16 t, 140 de locuri și va zbura cu Mach 2,2.

Supersonicul american S.S.T., se află în schimb în impas. Avionul trebuia să aibă aripi cu geometrie variabilă. Acestea din urmă implică însă complicații tehnice imense și măresc mult prea mult greutatea aparatului. În plus, la cei peste 100 m lungime fuselajul trebuia să fie extrem de rigid. În ultimă instanță, s-a mai constatat și că, în poziția prevăzută, reactoarele riscuau să „înghițită” toate obiectele pe care le-ar fi întîlnit în cale pe pistă înainte de decolare. Autoritățile de resort au amînat deci construirea prototipurilor cu un an, rîstîmp în care proiectul să fie modificat în așa fel încît să devină realizabil.

Acum, cînd avionul supersonic de pasageri este pe punctul de a zbura, se pune întrebarea: va cuceri el aviația civilă? În afara faptului că e foarte scump și că întinde pe toată traiectoria sa un „covor de bang-uri” greu de suportat, are de înfruntat un rival periculos: avionul subsonic uriaș cu cîteva sute de locuri. Acesta va uni chiar și cele mai îndepărtate puncte ale globului în mai puțin de 30 ore și nu va avea tarife prea ridicate. Or, pe un parcurs lung, călătorii preferă în general să plătească mai puțin decît să cîștige cîteva ore. Încît, după multe pro-

nosticuri avionul supersonic va rămîne mult timp un aparat special care va deservi numai anumite linii, de asemenea cu totul speciale.

ELECTRONICA ÎN
INDUSTRIE

Mașina e „director”

Acum patru ani, Uzina de aparate pentru televiziune din Lvov a început să construiască, în colaborare cu Institutul de cibernetică al Academiei de Științe din R.S.S. Ucraineană, un sistem automatizat pentru ușurarea conducerii întreprinderilor. Este un nou pas spre o perfecționare radicală a metodelor de conducere a industriei.

Principala componentă a sistemului este o mașină de calculat „Minsk-22” modernizată, cu dispozitive suplimentare. Acestea asigură recepționarea și transmiterea la timp a informațiilor, evidența duratei de soluționare a diferitelor probleme conform graficului etc. Dirijarea întreprinderii se realizează de la un panou de comandă al dispecerului principal. Panoul este prevăzut cu ecran de televiziune, telefon și magnetofon pentru înregistrarea convorbirilor, cu un tablou luminos care oglindește situația din toate sectoarele întreprinderii și un teleimprimitor pentru legătura cu mașina electronică de calculat. Dar în ce constă, de fapt, atribuțiile sistemului?

Sarcina cea mai importantă este de a aduna informații, a le păstra în „memorie”, a le sistematiza și a le trimite spre folosire. De aceea „Lvov” a fost conceput și realizat ca un sistem complex care unește într-un tot unitar metodologia, tehnica și organizarea conducerii procesului de producție.

Iată acum cum lucrează „Minsk-22”. Mașina primește automat datele comunicate de la transmisiții și contorii din secții. Apoi le controlează exactitatea și dacă descoperă erori le trimite înapoi pentru o verificare suplimentară. Forma documentelor inițiale ce urmează a fi folosite de sistem a fost în așa fel elaborată încît să nu schimbe de fel munca lucrătorilor de la tablourile de comandă, pentru ca aceștia să nu piardă un timp suplimențar cu codificarea lor sau completarea unor documente speciale.

Introducerea sistemului „Lvov” a pus în evidență cîteva avantaje importante ale conducerii automate a întreprinderilor. În primul rînd conducerea însăși a devenit mai operativă. Apoi, a sporit eficacitatea muncii, s-a îmbunătățit ritmicitatea principalelor secții ale întreprinderii. În sfîrșit, informarea exactă și la timpul oportun asupra desfășurării procesului de producție permite să se mențină un regim apropiat de cel optim, să se scurteze ciclul producției, să se folosească mai bine utilajul.

Programul și metodele elaborate și experimentate la Lvov sînt utilizate acum și în alte orașe ca: Moscova, Leningrad, Tula, Minsk, Dnepropetrovsk. În viitorul apropiat ele vor fi extinse și în alte orașe.

SINGAPORE

SUB

BOMBE

O bătălie pierdută înainte de a fi început

Revista „Za rubefom” a publicat într-unul din ultimele sale numere un amplu reportaj asupra unuia din cele mai controversate evenimente ale celui de-al doilea război mondial: bătălia pentru Singapore. Informațiile inedite pe care le aduce și certele sale calități publicistice ne îndeamnă să-l punem și la dispoziția cititorilor noștri.

E puțin probabil să mai fi existat pe glob vreo regiune cu un aspect atât de exotic ca Singapore în ultimele-i zile ale epocii coloniale. Ovală, aducând cu un diamant neșlefuit, insula — cu o lungime de numai 26 mile și o lățime de 14 mile (o milă = 1.609 metri) — era un conglomerat de contraste izbicioare. Marea se vedea de pretutindeni, iar străzile duceau către golful împințit de nave mari, ambarcațiuni mici și autocamioane. Docurile din partea de jos a orașului erau încărcate de arome tropicale, un amestec inegalabil de iz de baltă, pește uscat și fructe.

Străzile periferice erau acoperite cu un strat gros de frunze ruginii, iar orăcăitul broaștelor din mlaștinile învecinate tulbura în unele nopți somnul. În oraș creșteau orhidee, iar maimuțele se zbuguiau chiar pe terenul clubului de tenis, spre încântarea membrilor acestuia care-și sorbeau tacticos cocteilurile pe terasă.

Singapore era alcătuit din trei lumi deosebite:

Orașul chinezesc, în care locuitorii își consumau prinzul, ajutându-se de bețoșoare, în văzul tuturor. Pe străduțele înguste alergau în trap ușor conducători de rișcă uscați ca niște schelete. În sumedenie de prăvălii se vindeau cuiburi de rîndunele și înotătoare de rechini, iar pe frînghiile întinse între case flutura, ca niște flamuri, rufărie proaspăt spălată.

În cartierele indiene era un ritm de viață cu totul deosebit. Oamenii umblau fără grabă, ținându-se de mîna; femeile atrăgeau atenția prin sariurile lor pitorești. Străzile erau presărate cu pete roșcate lăsate de betelul mestecat și apoi aruncat, iar aerul era încărcat de miros de ardei iute, mirodenii și fructe.

Și, în sfîrșit, exista „Singaporele alb”, cea mai frumoasă parte a orașului. Marea se afla în imediată apropiere, iar casele alternau cu gazonul de un verde intens al terenurilor de crîchet și golf. Palatul guvernatorului, sculptor de alb în razele soarelui tropical, era înconjurat de străzi immaculate, avînd de-a lungul trotuarelor tufe de iasomie roșie. În Raffle Place și Battery-Street, centrul orașului, se puteau cumpăra cărți noi, iar saloanele răcoroase ale restaurantului Robinson erau un loc de întâlnire al gentlemanilor.

Prima debarcare

În noaptea de 8 decembrie 1941, ora 1,15, cînd în palatul guvernatorului zbrîni strident telefonul, Singapore era cufundat într-un somn adînc. Ridîcînd receptorul, guvernatorul Shanton Thomas auzi vocea tulburată a generalului Percival, comandantul zonei malayez, care îl înștiința că japonezii debarcaseră la Kota Bharu, un orașel de pe țărmul estic al Malayei, la 400 mile de Singapore.

— El și? Sper că vei alunga numai-decît aceste maimuțe — răspunse guvernatorului.

Războiul părea încă foarte departe, dar numai după trei ore, la ora 4,15, deasupra orașului căzură primele bombe japoneze. Cum la atacul aerian luară parte numai 17 avioane, iar luminile de pe străzi nu fuseseră stinse, mulți nu-și dădură seama că era vorba de un bombardament.

Atacul luă sfîrșit mult înaintea zorilor, soldîndu-se cu 60 de morți și 133 de răniți. Cele mai multe bombe căzură în cartierul chinezesc, dar una dintre ele atinsese clădirea poliției; inspectorul general Dickinson izbutise însă să semneze un ordin de arestare a tuturor japonezilor din insulă.

Dimineața, posturile de radio anunțară atacul de la Pearl-Harbour, așa încît incursiunea nocturnă împotriva Singaporei fu imediat dată uitării. Buna dispoziție creată de intrarea Americii în război spori și mai mult datorită primului comunicat al comandamentului englez, care anunța că tentativa japonezilor de a debarca la Kota Bharu fusese respinsă. „Navele s-au îndepărtat cu mare viteză — informa comunicatul — iar cele câteva detașamente terestre sînt pe cale de a fi secerate de rafalele mitralierelor”.

Aceste cuvinte liniștitoare confirmau părerea generală că orașul nu putea fi amenințat de o primejdie serioasă de pe uscat. Regiunea de mijloc a peninsulei, cu o suprafață de 400 de mile pătrate, era tăiată de munți de granit, de la care pornea spre mare o

Singapore azi

junglă de nepătruns. Japonezii debarcaseră pe țărmul estic, cu drumuri extreme de proaste, care după primele trei misionice deveneau total impracticabile.

Comunicatul fu primit la Singapore ca o veste bună, și nimeni nu bănuia tragedia care se ascundea în spatele acestui neadevăr. E drept că, navele japoneze plecaseră cu mare viteză, dar făcuseră acest lucru numai pentru că își îndeplinseseră misiunea: cuceriseră orașelul Kota Bharu.

„Sîntem avertizați și sîntem pregătiți — suna textul ordinului de zi dat de autoritățile coloniei la 8 decembrie. Privim cu încredere viitorul. Sistemul nostru de apărare este puternic, armele eficace”.

— E o minciună criminală! exclamă, însă, indignat George Hammond, redactorul-șef adjunct al ziarului „Malaya Tribune”, cînd citi acest text.

Hammond, care străbătuse insulele și peninsula în lung și-n lat, știa că aceste afirmații erau vorbe goale. Numai un mic număr din cei 88.000 de soldați ai districtului malayez, alcătuiți din englezi, australieni și indieni, aveau experiența luptei în junglă. Cea mai mare parte dintre ei veniseră acolo doar cu puțin timp în urmă.

Hammond știa, de asemenea, că tunurile de 15 toli ale apărării de coastă erau complet ineficiente în lupta pe uscat împotriva inamicului. Iar tunurile auxiliare de 9,2 toli aveau o rezervă de numai 30 de proiectile fiecare. În

caz de asediu, insula nu putea primi ajutor de pe mare înainte de șase luni, așa încît tunurile ar fi tras în medie o dată pe săptămînă.

Aviația de asalt a insulei, alcătuită din 27 de avioane torpiloare vechi, cu carlinga deschisă, nu inspira nici ea încredere lui Hammond. Dacă ar fi cunoscut însă tot adevărul, îngrijorarea lui ar fi fost și mai întemeiată. La sfîrșitul lui 1941, în loc de 336 de avioane pentru linia întîia cum îi fuseseră făgăduite, Malaya avea doar 158 de aparate învechite. Iar din cele 22 de aerodromuri ale peninsulei, 15 nu aveau piste de beton, ci erau acoperite numai cu un strat de iarbă.

Scufundarea lui „Prince of Wales”

Istoricul acestor aerodromuri poate fi o elocventă ilustrare a luptei acerbe care se dădea, începînd din 1925, în sînul forțelor armate britanice. De ani de zile comandanții diferitelor arme refuzau să colaboreze între ei. Flota era ferm convinsă că Singapore

muzica plăcută transmisă la radio și glasurile jucătorilor care sorbeau la bar cocteiluri cu gheață, după o partidă insufletită de tenis. Deodată, însă, muzica amuți și curînd liniștea prevestitoare de furtună fu ruptă de glasul tulburat al crainicului care anunța că „Prince of Wales” și „Repulse” fuseseră scufundate.

E sigur că toți cei care se aflau în seara aceea la Singapore își vor aminti toată viața de stuporea stîrnită de această veste. Două nave mari, mîndria flotei britanice, simbol al prestigiului imperiului britanic, fuseseră scufundate. În ciuda protestelor Amiralității, Churchill le trimisese la Singapore sperînd că prezența în Extremul Orient a celor două vase, chiar lipsite de protecție aeriană, va avea o mare importanță politică. La 8 decembrie, navele ieșiseră în mare secret din rada portului îndreptîndu-se spre țărmul estic. Depistate imediat de japonezi, 85 de bombardiere le scufundaseră într-o clipă cu toți cei 840 de marinari și ofițeri aflați la bord.

Englezii pierdură astfel complet superioritatea. Japonezii începură să înainteze rapid prin jungla „de nepătruns” a Malayei. Cu biciclete sau pe jos, soldații niponi ocupau o plantație după alta. Mulți n-aveau nici uniforme, purtau doar șorturi și maiouri. Semănau atât de mult cu malayezii băștinași încît englezilor le era aproape imposibil să-și dea seama cine era prieten și cine dușman.

Nici chiar cele câteva unități britanice, aflate mai de mult în regiune, erau pregătite pentru un asemenea război. În schimb japonezii știau să poarte un război în jungla care-i înspăimînta pe englezi.

Spre uluirea englezilor, tancurile japoneze străbătură repede jungla și se avîntară rapid printre șirurile de arbori hevea de pe plantații. Tancurile engleze nu le puteau opri, pentru simplul motiv că nu existau.

Aviația engleză fu și ea înfrîntă. Căci, ce putea face ea față de cele 530 de aparate perfecționate ale japonezilor? Cînd 27 de bombardiere nipone atacară Panang, insulă din vecinătatea țărmului vestic al Malayei, în văzduh nu se aflau nici un avion de vînătoare englez. După acest atac nimicitor al inamicului, englezii părăsiră insula. Japonezii care debarcară la scurt timp după aceea găsiră un mare număr de jonci, bărci și șalupe, pe care englezii nu izbutiseră să le distrugă. Cu ajutorul lor invadatorii transportară pe cîmpul de luptă unitățile lor.

Locuitorii din Singapore începură să înțeleagă în sfîrșit că lucrurile stăteau prost în Malaya. În insulă sosea un șuvoi neîntreput de răniți; curînd toate saloanele și coridoarele spitalului principal deveniră arhipline. În preajma Crăciunului, jumătate din minele de cositor și a șasea parte din plantațiile de cauciu se aflau în mîna inamicului. Japonezii înaintau implacabil spre Johore Bharu, oraș situat în extremitatea sudică a peninsulei despărțită de Singapore doar printr-o strîmtoare îngustă.

În noaptea de 26 decembrie, brigadierul*) Ivon Simpson sosi în mare grabă la statul major al generalului Percival. Simpson își dădea seama mai bine decît oricine de marea primejdie care amenința orașul. Cu patru luni înainte, acest ofițer de carieră fusese numit inginer șef al zonei, cu misiunea de a face tot posibilul pentru fortificarea orașului. De atunci, Simpson străbătuse cu mașina, cu avionul sau călare peste 6.000 de mile și constatase cît de vulnerabil era sistemul de apărare al coloniei. Dar nu izbutise să îndrepte de fel lucrurile.

N. Barber

(Va urma)

*) Brigadier — (învechit) grad militar echivalent cu cel de general de brigadă.

CINEMA

Simțăminte

Pe țărnuț Mării Baltice, la Neringa, o echipă de cineaști de la studioul din Vilnius a instalat „șantierul” filmului „Simțăminte”.

Filmul se inspiră din romanul scriitorului leton Egon Liv, „Dealul dracului”, care stă la baza scenariului scris de cunoscutul dramaturg și regizor lituanian Vitautas Jalakiavicius, autorul impresionantului „Nimeni n-a vrut să moară”. Romanul are un erou colectiv: pescarii din Baltica, destinul și atitudinea lor în timpul ocupației hitleriste și după eliberare.

Din această masă care nu rămâne, însă, nici o clipă informă, filmul desprinde figura lui Kasparas, pescar vrednic, cu o soartă cit se poate de obișnuită. Omul a stat într-un fel deoparte de marele vîrtej: n-a intrat în rîndurile ilegalistilor, n-a luptat cu fasciștii. Dar misiunea lui n-a fost, prin aceasta, mai ușoară sau mai puțin nobilă. Alta a fost lupta lui: să nu se plece, să nu se predea, să-și păstreze intacte nu numai puterile fizice, ci și simțămintele, să rămîna el însuși, să-și

I. Budraitis în rolul Andrius

păstrează chipul omenesc în fața bestialității ocupațiilor. Soarta lui Kasparas devine eroul principal al filmului.

„Simțăminte” este debutul regizorilor A. Dauša și A. Grikiavicius, cunoscuți

ca niște documentariști talentați. Un fel de debut este și pentru Vitautas Jalakiavicius, care pînă acum „și-a pus în scenă” singur scenariile.

În afară de aportul bazei dramaturgice, lui Jalakiavicius i se datorește și alegerea interpretului lui Kasparas: actorul Regimantas Adomaitis, care în „Nimeni n-a vrut să moară”, cel mai izbit film al lui Jalakiavicius, a interpretat unul din rolurile principale. Alți interpreți: L. Budraitis, R. Paliukaitite.

Filmul în casă nouă

Pe strada Vasilevskaia din Moscova, alături de edificiul Uniunii cineaștilor din U.R.S.S., a apărut un imens cub alb din sticlă și aluminiu. Este noua Casă centrală a Cinematografiei, care beneficiază din plin de toate realizările tehnicii moderne în materie de construcție și arhitectură. Parterul e foarte aerisit, adăpostind doar câteva camere de serviciu și garderoba. Activitatea începe la etajul I, unde a fost amenajat un foaier uriaș, de o mie de metri pătrați, mobilat modern, unde se poate asculta muzică, se organizează expoziții și unde, bineînțeles, nu lipsește televizorul.

Etajul II găzduiește o sală de spectacole cu 1200 de locuri. Fotolii comode, dispuse în amfiteatru, sînt prevăzute cu căști pentru traduceri din alte limbi. Pereții sălii sînt îmbrăcați în furnir de lemn prețios. În tavan au fost montate șapte sute de lămpi, care dau o lumină egală și plăcută și se armonizează cu ambianța generală. Aparatura de proiectie este de cel mai nou tip.

Împreună cu clădirea Uniunii cineaștilor, Casa cinematografiei formează un cinescomplex unde cineaștii dispun de condiții optime de muncă și odihnă.

Adevăratul Custer și alt fiu al șeicului

Remake (cuvînt englezesc care înseamnă refăcut) este un procedeu cinematografic care constă în preluarea unor subiecte de mare succes. După ce a făcut o dată înconjurul triumfal al lumii, „Diligenta”, capodopera lui John Ford, a pornit iar la drum, într-o regie și o interpretare nouă. Feeria austriacă de muzică și balet pe gheață „Visul alb” a devenit, după două decenii, „O stea coboară din cer”, cu alte vedete și cu tot ce a cîștigat sportul între timp (în primul rînd Tony Sailer). Tot remake sînt și filmele „Custer, omul vestului” și „Fiul șeicului”, asupra cărora ne vom opri puțin.

Custer, o bună cunoștință a cinefililor, a fost un comandant american care a devenit celebru în împrejurări dramatice. Ca general de armată, el a participat la masacrarea indienilor între anii 1865 și 1875, pentru a deschide drum călătorilor de aur și altor pionieri. Militar obtuz și fără prea multe scrupule, Custer n-a putut, totuși, intra în grațiile guvernului de atunci, pentru că denunțase corupția acestuia, și a sfîrșit prin a muri ca „un adevărat soldat” într-o Americă complexă și încă neorganizată. Legenda lui Custer, care s-a depărtat de adevăr împodobind capul defunctului general cu nimbul unui eroism romantic, a fost transpusă de mai multe ori pe ecran. Cea mai celebră transpunere este o altă capodoperă a lui Ford, „Masacrul de la Fort-Apache”, în care eroul, purtînd alt nume, are chipul și farmecul lui Henri Fonda.

Cunoscutul regizor Robert Siodmak a apelat și el la legenda lui Custer pe care, însă, a demitizat-o aducînd-o mult mai aproape de dimensiunile reale. În concepția lui Siodmak și a foarte talentatului actor englez Robert Shaw, interpretul rolului, **generalul este un om complex, nici brut și nici înger, care joacă jocul american sînt la suflă. Pe indienii îi masacrează nu din plăcere, și nici măcar din ură sau rasism (Custer a luptat în armata nordicilor), ci fiindcă așa e „logic”. Pe de altă parte, refuză ipocrizia celor ce în discursuri sentimentale despre soarta indienilor, dar nu-și văd decît de interesele lor. Noul Custer este astfel un militar care detestă mașinile de război și preferă lupta corp la corp, care trece de partea celor puternici, dar nu dă înapoi în fața primejdiilor.**

Cum va arăta însă noul fiu al șeicului? În versiunea clasică, mută, turnată la Hollywood în 1926, de George Fitzmaurice, tînăra alteță arabă avea chipul, care a tulburat multe femei, al lui Rudolf Valentino. Pentru emigranțul italian de la Castellana care a făcut în America o amețitoare carieră artistică, fiind cel mai celebru idol cinematografic din toate timpurile, filmul „Fiul șeicului” a fost un cîntec de lebdă: Rudolf Valentino a murit cu-

rînd după aceea, răpus de o criză de peritonită la numai 31 de ani.

Remake-ul faimosului film este realizat în colaborare de un grup de cineaști turci și francezi. Noul fiu al șeicului este un turc, Fikret Hakan, actor foarte popular pe malurile Bosforului, un Alain Delon al Istanbulului. Partenera noului Valentino este franțuzoaică, Sarah Stephan (în filmul mut rolul respectiv a fost interpretat de Vilma Banky). Cîmpul de acțiune al șeicului turc se întinde între Istanbul și Paris.

I. Kristova

PORTRET

Totemul lui Koba Guruli

Koba Guruli are o alură de artist: păr lung care-i îmbracă fața ovală, mîini subțiri și puternice, foarte expresive. Mîini care nu stau nici o clipă. Căci Guruli numai cînd doarme nu lucrează. Dar și atunci visează tot metal, ciocan și dală. Aceste trei elemente sînt universul lui. La propriu și la figurat. În atelierul lui atîrnă, stau, zac plăci de metal transformate în obiecte de artă sau încă sub formă de materie primă. Iar loviturile de ciocan răsună mai abtîrca într-o fierărie. Așa renaște străvechea artă gruzină a metalului bătut care, după ce a cunoscut o îndelungă splendoare, s-a stins în secolul al XII-lea.

Cei dinții și-au amintit de izvorul de frumusețe îngropat sub veacuri, Gurașvili, Irakli Ciauri și Koba Guruli, mezinul grupului. Acest trio a recepționat mesajul transmis prin timp și rătăcit în hățșurile istoriei. După o lungă întrerupere, secolul XX a marcat, astfel, renașterea vechiului meșteșug.

Ca și colegii lui, Koba Guruli este de profesie sculptor. Dar adevărata lui chemare s-a dovedit a fi metalul bătut, care i-a dat posibilitatea de a valorifica noi valențe ale talentului său.

Născut într-un mic sat gruzin unde în anii copilăriei lui s-a construit o fabrică, artistul și-a petrecut adolescența între țărani și muncitori, împărțind cu ei munca și învățînd să le înțeleagă viața și psihologia. De acolo, din tinerețea lui și din însuși miezul vieții au trecut pe metal, prin intermediul mîinilor lui superbe, lungi, subțiri și puternice, plugari, podgoreni, muncitori. Opera artistului se urmează precum versetele unui imn de slavă adus muncii înțeleasă ca creație, ca izvor și bucurie a vieții.

Cînd era copil, îi plăcea piatra. Cioplea în piatră oameni, animale, copaci, cioplea tot ce-i vedeau ochii, nenorocind gardurile vecinilor și plătindu-și pasiunea cu lacrimi. Rezistența pietrei îl îndirjea. Mai tîrziu, devenind sculptor, Koba Guruli s-a luat la „trîntă” cu toate felurile de metale pe care se putea lucra, supunîndu-le voinței lui. Dar cea mai dragă i-a rămas arama. Pe fondul ei cald înfățișează scene mitologice și scene reale, istorie trecută și istorie prezentă, oameni care au fost și oameni care sînt, natură fantastică și natură adevărată —, înfățișează tot ce poate mișca sensibilitatea unui artist, fantezia lui. Iar peste toate se înalță discul soarelui, un fel de totem al lui Koba Guruli, pe care îl venerază cu o nepuizabilă inspirație.

MUZICĂ UȘOARĂ

Cariera îngerului

În 1960, o oarecare Maria Ilva Biolcati de 21 de ani, de loc din orașelul Gori (provincia Emilia) a cîștigat un concurs organizat de Radiodifuziunea italiană pentru descoperirea de glasuri noi. Laureata, posesoare a unei voci ample, melodioase, cînta în maniera tradițională italiană, pe gustul publicului larg și matur, publicul „părinților”.

Cam tot în vremea aceea irupsesse pe scena muzicii ușoare o oarecare Mina, apariție insolită, debordînd de temperament (a fost chiar imediat supranumită „tigroaica din Cremona”) și aducînd un stil nou de interpretare: cu o totală lipsă de respect față de melodie, mai mult o urlă decît o cînta. Așa s-a născut moda cîntăreților „urlatori”. Dar

ceva mai tîrziu. Atunci, Radiodifuziunea o ignora pe Mina, fapt care nu o împiedica totuși să meargă din succes în succes, datorită, mai ales, entuziasmei adevizorii a publicului „copiilor”, ale cărui rînduri se îngroșau mereu.

Cota în continuă creștere a Minei a sugerat celor de la radio o idee. Au convocat-o pe Maria Ilva Biolcati și i-au spus: „De azi înainte te numești Milva. Milva și atît. Ești de acord?” „Sînt”. Cu un machiaj cuminte — spre deosebire de cel frapant al „tigroaicei” — cu un repertoriu optim, cu cele mai bune formații și cele mai bune ocazii, Milva a fost lansată contra Minei. Întreaga Italie a urmărit cu interes duelul dintre ele. Tradiția împotriva schimbărilor. Certitudinea împotriva aventurii. Îngerul împotriva demonului. Etcetera, etcetera...

Așa s-a născut Milva. Timpul a dovedit, după aceea, că îngerul și demonul pot conviețui perfect, că, la urma urmei îngerul nu era chiar așa de înger, iar demonul chiar așa de demon. Marea piață a muzicii ușoare le-a încăput pe amîndouă, cu stilurile și repertoriile lor diferite; la un moment dat, Mina a găsit și ea drumul spre inima părinților, iar Milva, recent, spre cea a copiilor.

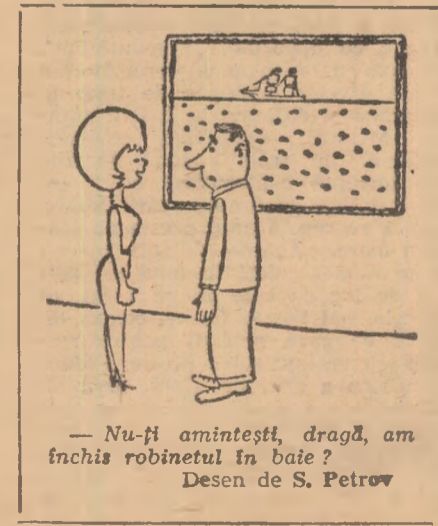

După ce am văzut cum s-a rezolvat dualitatea, să ne despărțim de demon și să urmărim drumul îngerului. Milva a făcut o carieră solidă, mai ales din ziua cînd l-a cunoscut pe regizorul Maurizio Corgnati, carea avea să-i devină nu numai soț, ci și un adevărat Pygmalion. Om cult, rafinat, inteligent, Corgnati a înțeles că pe lingă voce, Milva are și o sensibilitate muzicală ieșită din comun. Disc după disc, recitaluri, turnee, un repertoriu care acum nu mai era acceptat oricum, ci ales cu grijă, iată ce au însemnat acei ani pentru înger.

În 1964, un program special cu cîntece de libertate a marcat o etapă nouă în cariera Milvei și i-a pus în evidență calitățile dramatice. Apoi, pasul următor l-a făcut direct pe scena Teatrului Liric din Milano, alături de Arnoldo Foà, nume de prestigiu în lumea teatrală italiană. În sfîrșit a urmat pagina cea mai importantă din cariera ei: colaborarea cu Giorgio Strehler, marele om de teatru italian, care a invitat-o să cînte în spectacolul „Eu, Bertolt Brecht”. Spectacolul a avut succes, iar Milva a reputat un autentic triumf. „O interpretă excepțională” — a apreciat critica.

Împărțindu-se acum între estradă, teatru și case de discuri, Milva mai pregătește o surpriză: intenționează să atace liedul. Dar nu cel clasic al lui Schubert sau Schumann, ci cel modern al lui Wolf și Mahler.

A. Osipenko

— Nu-ți amintești, dragă, am închis robinetul în baie? Desen de S. Petrov

arta

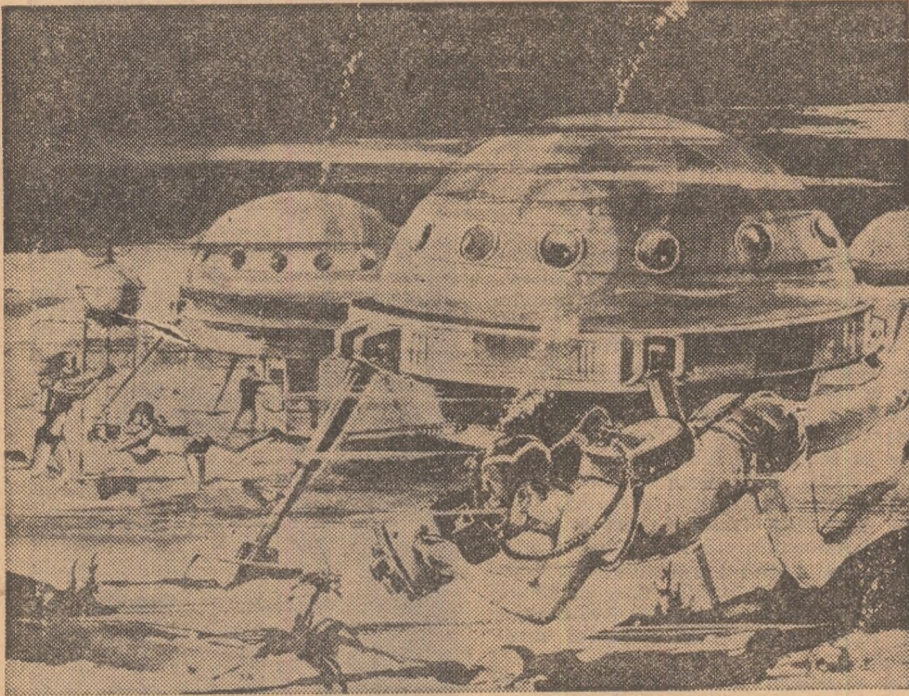

OCEANOGRAFIE

Vilegiatură pe fundul mării

Se va închide oare peste câteva decenii circuitul vieții pe Pământ prin întoarcerea omului în oceanul mondial, leagănul primelor ființe de acum 300 milioane de ani? În orice caz scufundătorii vor amenaja, în apele puțin adânci de deasupra platformei litorale, ferme de pești născuți din ouă fecundate artificial, ținuți în „farcuri” și hrăniți cu alimente concentrate. Părăsindu-și locuințele temporare — che-soane cu un amestec gazos sub presiune — petroliștii vor înălța sonde la adâncimi de peste 300 m. Deplasin-

De cealaltă parte a oceanului promotorul traiului sub apă este fostul astronaut Scott Carpenter cu operațiile Sea Lab („laborator marin”). Toamna aceasta urmează să se desfășoare Sea Lab III: cinci echipe a 8 scufundători vor petrece fiecare câte 12 zile la aproape 200 m adâncime. Printre sarcinile lor se află și încercarea a trei feluri de costume destinate să-i ferească de frigul cumplit care domnește în apă. Primul e bazat pe principiul pernei electrice fiind încălzit de rezistențe; prin al doilea circulă apă caldă. De-

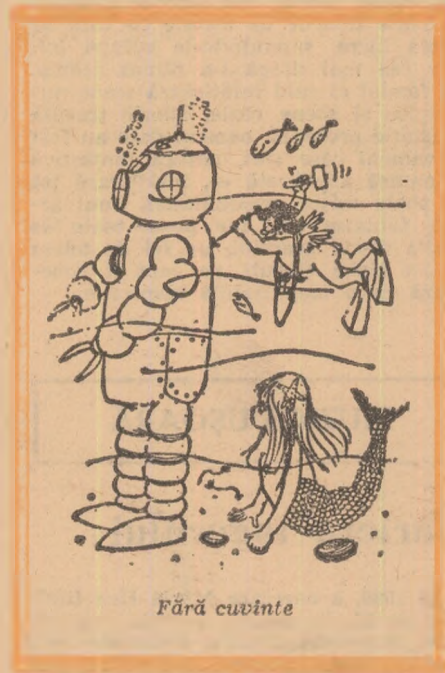
„... greu de prevăzut astăzi ce forme și dimensiuni vor avea construcțiile de pe fundul mării”
(Alexandr Halez, conducătorul expediției „Ihtandr”)

du-se cu submersibile de mare adâncime, geologii vor căuta noi bogății minerale. Oceanografilor vor avea poate cel mai mult de lucru cu studiul topografiei și vieții submarine și de aceea vor dispune de adevărate case ancorate la fund. Dar oceanul va constitui și un nou loc de vilegiatură: o familie în concediu își va putea închiria o cameră sau o „vilă” și se va distra vânzând pești, făcând fotografii și admirând peisajul.

Ce motive îl incită, așadar, pe om să se adapteze traiului subacvatic? În primul rând cele de ordin economic, care au fost menționate adesea: exploatarea uriașelor zăcăminte de petrol din subsolul platoului continental, a nodurilor de mangan și cositor care, în anumite regiuni, formează un covor pe fundul oceanului, a altor elemente chimice folositoare, precum și a rezervelor de hrană. Un al doilea motiv, care trage greu în balanță, îl constituie atracția necunoscutului, dorința de aventură. La trei mii de suprafața apei există o lume tot atât de misterioasă ca aceea de pe alte planete. „Din punct de vedere tehnic e posibil să trimitem oameni pe Lună și să-i vedem întorși peste șase zile — afirmă un oceanograf —, dar pentru a găsi un obiect în ocean ne trebuie luni”.

Întinderea de apă este uriașă (70 la sută din suprafața globului) și încercările omului de a o coloniza sînt încă nefinșate. Pînă acum nu sînt în uz decît 9 submarine de cercetare, iar experiențele de trai subacvatic se numără pe degete și s-au limitat la câteva săptămîni. Pionierul acestor experiențe a fost, se știe, comandantul Cousteau cu operația „Precontinent”. Împreună cu un grup de cercetători a petrecut diverse perioade de timp în Mediterană și Atlantic la 100 m adâncime. Membrii expediției sovietice „Ihtiadr 67” au trăit o lună de zile într-o locuință confortabilă cu 3 camere instalată pe fundul mării Negre. Acțiunea se repetă anul acesta pe scară mai mare. „Casele de sub mare”, cum se numesc, deși în fond nu seamănă de loc cu cele de pe uscat, avînd cele mai bizare forme, conțin un amestec de gaze potrivit pentru respirație și menținut sub o presiune identică cu cea a apei de afară. În felul acesta, apa nu manifestă nici o tendință de a pătrunde în casă, iar cercetătorii circulă liber între cele două medii, nu trebuie să se decomprime, în casă pot să-și scoată masca și să aibă aceeași activitate ca pe pămîntul ferm.

zavantajul amîndurora este că sînt alimentate cu electricitate sau apă din casă, așa încît cablul sau tubul de legătură limitează raza de acțiune a scufundătorilor. Al treilea tip de costum asigură o autonomie completă fiind încălzit de o baterie cu radioizotopi, suficient de mică pentru a fi inclusă în el. O inovație a lui Sea Lab III va fi folosirea delfinilor și focilor pentru comunicațiile cu suprafața și între membrii expediției. Cu ocazia lui Sea Lab II, delfinul Tuffy a descoperit un scufundător „rătăcit” ghidindu-se după semnalele emise de un aparat pe care cercetătorul îl purta asupra lui. Focile sînt mai puțin inteligente decît delfinii, dar pot sta sub apă de patru ori mai mult timp.

Fără cuvinte

PENTRU
JOCURILE OLIMPICE

Cronos în Mexico

La jocurile olimpice din antichitate victoria consta în înfrîngerea celorlalți concurenți. Astăzi, la unele discipline, intervine și o întrecere cu cronometrul

pentru obținerea unui timp mai bun. Pe de altă parte, datorită metodelor științifice de antrenament, concurenții sînt de forțe aproape egale. Lupta a ajuns să fie atât de strînsă încît timpul trebuie măsurat cu o precizie de sutimi sau chiar miimi de secundă. Operația depășește reflexele arbitrilor și posibilitățile cronometrelor obișnuite. Arbitrajul a fost deci automatizat.

La Mexico, alergătorii, cicliștii, canotorii vor fi urmăriți de ochiul imparțial al unui aparat special de fotografiat, care, în combinație cu un cronograf, va indica atît clasamentul participanților cît și timpul realizat de fiecare dintre ei. În spatele obiectivului, aparatul de fotografiat are o fantă verticală care limitează unghiul de cuprindere a imaginii la linia de sosire. Filmul nu stă nemișcat, ci se deplasează cu o anumită viteză în același sens cu obiectul de fotografiat. Camera nu are deci un obturator, timpul de expunere fiind determinat de lățimea fantei și de viteza filmului. Pentru a obține o imagine nedezformată, viteza filmului trebuie să fie cît mai apropiată de cea a obiectului; dacă e mai mare imaginea iese lăbărfată, iar dacă e mai mică — comprimată. Tocmai de aceea, pe acest gen de fotografii un braț aruncat rapid înainte apare tasat, pe cînd piciorul rămas în urmă este reproduș alungit.

Principiul camerei este așadar înregistrarea succesivă a evenimentelor petrecute în dreptul liniei de sosire pe filmul care se desfășoară în spatele diafragmei. Distanțele constatate pe fotografii între diverși concurenți corespund cu diferențele de timp la trecerea liniei de sosire. Pe film este proiectat și timpul măsurat de un cronograf cu o anumită perioadă (de pildă 44,35 s), în așa fel încît după dezvoltarea apare, la marginea de jos a filmului, o scară de timp cu ajutorul căreia se determină extrem de precis timpul realizat de fiecare concurent. Filmul este dezvoltat în mai puțin de un minut, puțind fi astfel interpretat îndată după terminarea cursei.

Interesante sînt și dispozitivele imaginare după ultimele jocuri olimpice pentru a elimina orice eroare subiectivă la probele de înot. În fiecare din cele 8 culoare, sub blocul de start, în peretele bazinului a fost montată o placă de contact care este conectată cu cronograful. La finele probei, fiecare înotător atinge placa înregistrîndu-și astfel singur timpul.

COSMONAUTICĂ

Cum se va circula
pe Lună

Nu va trece mult timp și omul va întreprinde cea mai îndrăzneală expediție cosmică de pînă acum: debarcarea pe suprafața satelitului natural al Terrei — Luna. Dat fiind că nu doarec ca navigatorii spațiali să cunoască surpriza pe care ar putea-o avea un marșian de pildă care, aterizat în Atlantic, ar transmite planetei sale, înainte de a se îneca, că Pămîntul este o sferă albastră, extrem de „moale”, specialiștii studiază solul lunar, pregătesc mijloace și mecanisme speciale de locomoție. Așa au început să ia naștere noi „specii” de mașini, din care prezentăm câteva prototipuri...

În ciuda absenței atmosferei, nu va fi prea greu de zburat sau circulat la suprafața Lunei, deoarece slaba forță de atracție va permite conceperea unor vehicule cu o greutate de numai cîteva zeci de kilograme. Viitorilor selenonauți le sînt propuse, între altele, niște mioi „taxiuri volante”, individuale sau colective, realizate din aluminiu și titan, cîntărind numai 75 kg și dotate cu două motoare-rachetă. Printre ele, un vehicul cu două locuri care poate străbate 80 km, un taburet aerian cu o rază de acțiune de 40 km și un aparat care va cîntări 180 kg pe Pămînt, dar numai 30 pe Lună. Alți oameni de știință au o concepție diferită despre deplasările ce urmează a fi întreprinse pe astrul nopții. Ei propun, pe baza studiilor întreprinse asupra mersului pe Lună, un fel de „cangur lunar” menit să se deplaseze prin salturi de cîte 150 de metri.

Evident, mișcarea presupune și rulare. Pe Lună, însă, roata va trebui readaptată noilor condiții de folosire. În primul rînd vor trebui concepute roți extrem de ușoare, cu volum redus,

știința

care să se deplaseze pe terenuri accidentate și a căror consistență nu este încă cunoscută. Printre mașinile construite și experimentate bune rezultate au dat un vehicul radioghidat pentru doi pasageri destinat să studieze modul în care ar putea fi înfrînte obstacolele naturale lunare, un altul adaptat pentru călătorii lungi și o mașină mică, cu roți mai apropiate de cele clasice. Ultima, cu o lungime de 3 metri, cîntărind 500 kg terestre și dotată cu un motor electric de 2 c.p. urmează a fi folosită pentru explorări scurte, în zona bazei lunare.

Studierea deplasării naturale a omului a reținut atenția savanților abia de puțină vreme. Acum se știe, însă, că mișcarea numită mers, poate fi comparată cu deplasarea centrului de greutate al unui ou care s-ar rostogoli pe axa lui mare. În același timp s-a calculat că pe Lună un astronaut ar măr-

Vehicul pentru circulația pe Lună (imaginat de A. Sokolov)

șăli de cinci ori mai încet decît pe Pămînt: douăzeci de pași pe minut în loc de 100 și un kilometru pe oră în loc de cinci, așa încît o deplasare rapidă n-ar putea fi rezolvată decît prin salturi. Riscurile ar fi însă mari, întrucît în felul acesta combinezonul spațial și restul echipamentului s-ar putea sfîșia sau sparge. Va trebui, deci, ca viitorii exploratori ai Lunei să se rezume la mersul obișnuit și încă foarte lent, cu inconvenientele lui? În oarecare măsură, da. Pentru aceasta cosmonauții se antrenează în „condiții lunare”, în zonele vulcanice și pe planuri înclinate, în care componenta greutății lor corespunde greutății de pe Lună.

Aceasta nu înseamnă, însă, că modalitățile mecanice de deplasare au fost abandonate. Unii cercetători au imaginat, de pildă, un vehicul ciudat care se deplasează pe labe articulate, ca unele specii de insecte. Din păcate, a trebuit să se renunțe în final la acest prim proiect de „mașină umblătoare”. Cercetările continuă, însă, încît nu este exclus ca într-un viitor mai mult sau mai puțin apropiat să fie rezolvată și această problemă, deocamdată încă spinoasă — mersul pe alte planete cu ajutorul unui dispozitiv mecanic.

MAGNETOMETRIE

Deși catastrofa nu se va produce...

Să încercăm să ne imaginăm ce s-ar întâmpla dacă, pe neașteptate, Pământul și materia lui și-ar pierde proprietățile magnetice. Dar, înainte de a da frâu liber imaginației trebuie să arătăm că, spre binele întregii planete, o astfel de catastrofă nu se va produce. Ce s-ar întâmpla, însă, dacă totuși, ar avea loc?

Călătorii și navigatorii n-ar mai putea afla direcția exactă întrucât acele busolele ar paraliza. Mai mult, întrucât însușirile magnetice ale materiei sînt intens folosite în domeniul de bază ale activității practice a oamenilor, în știință și producție, dispariția lor ar însemna pentru omenire un regres de

lișul lichid care înconjoară nucleul. Acesta e caracterizat printr-o conductibilitate electrică mare și generează electricitate în cursul deplasării. Asta ar putea fi cauza primară a cîmpului magnetic al planetei. Iar dacă admitem că deplasarea nucleului are un caracter instabil, înțelegem ușor și de ce se deplasează poli magnetici. Cît privește perturbațiile cîmpului magnetic al Pământului, ele s-ar datoră, după cercetările cele mai recente, unor curenți proveniți din ionosferă.

Ipozeza de mai sus a cîștigat înrădăcinare mulți adepți. Dar ea nu explică încă de unde provine magnetizarea inițială a nucleului terestru. Specialiștii

fenomenul hipotermiei. Colectivul laboratorului a plecat de la constatarea că în natură există organisme vii care în fiecare an suportă cu ușurință, timp de două-trei luni, coborîrea temperaturii creierului pînă la plus 6—7 grade fără ca acest lucru să aibă consecințe nefaste asupra activității sale vitale. Reacția omului la hipotermie se deosebește însă de aceea a acestor animale. Răcit la mai puțin de șaisprezece grade, creierul uman nu mai poate restabili complet activitatea sistemului nervos central.

De unde vine această diferențiere? s-au întrebat cercetătorii. Pentru a găsi răspunsul, ei trebuiau să afle mai întîi ce sector din creierul animalelor care hibernează asigură integritatea organismului în această perioadă. Și, după o serie de experiențe, au aflat răspunsul. Iată cum au decurs experiențele făcute pe arici, animal despre care se știe că hibernează. Introducînd electrozi în craniul unui arici, cercetătorii au obligat neuronii acestuia să le „vorbească” în limbajul biocurenților și au înregistrat, cu un electroencefalograf, curbele biopotențialelor obținute în urma modificărilor de temperatură. În felul acesta, au constatat ei, la temperatura de 10—12 grade dispărea activitatea electrică în toate formațiile creierului, cu excepția hipocampului, una din formațiile sale mai vechi în care au fost determinate oscilații electrice la temperaturi și mai mici. Și mai interesantă a fost însă constatarea că neuronii hipocampului joacă în organism rolul pe care îl au în radiotehnică triggerele: adică, după restabilirea condițiilor normale exterioare ele „pornesc” întregul creier. Creierul nu se trezește deci pur și simplu, ci în plus „reactivează” suma cunoștințelor și întreaga experiență acumulată de animal.

Un fenomen similar se observă și la om. Primul stadiu de înghețare este somnul. Creierul încearcă astfel să se apere împotriva temperaturilor joase prin somn. Dar acest efort nu ține prea mult la om; la un moment dat lanțul hipocampului se rupe și omul adoarme pentru totdeauna.

După ce au aflat toate acestea, cercetătorii s-au întrebat de ce funcțiile de apărare ale creierului animalelor sînt mai puternice decît ale creierului uman. Nu cumva pentru că cele dintîi sînt mai antrenate? Vor putea prin urmare antrena specialiștii și hipocampul omului, la fel cum antrenează azi aparatul vestibular al piloților și cosmonauților? Numai viitorul ne va arăta dacă acest lucru este cu puțință.

RADIOASTRONOMIE

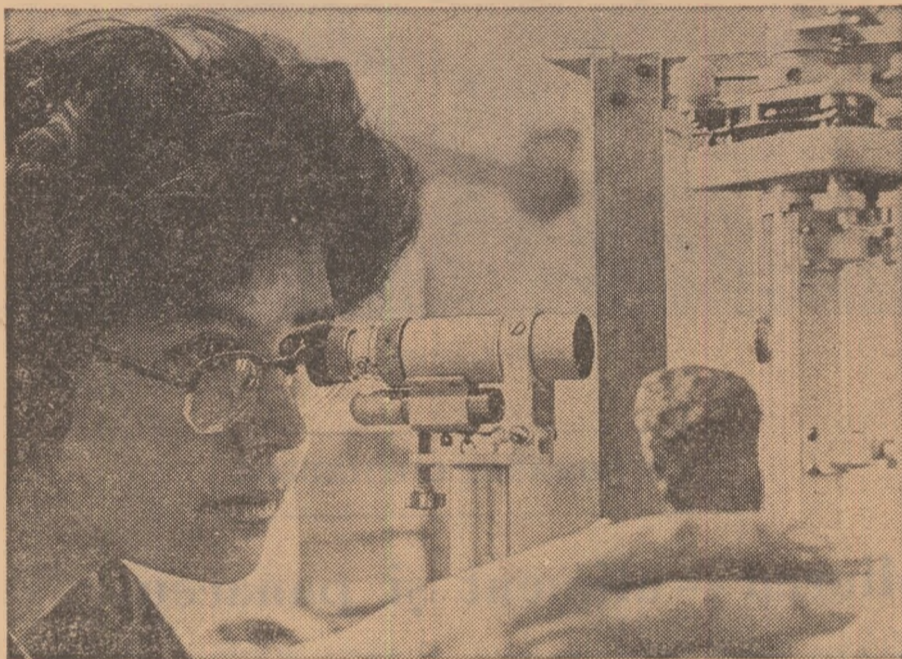
Nouă mistere pulsează pe cer

Pentru prima dată s-a luat cunoștință de ele în august 1967 cînd, lângă Cambridge, a fost pus în funcțiune un nou radiotelescop, special conceput pentru observarea stelelor tremurătoare. Primele înregistrări i-au dezamăgit însă pe specialiști. În loc să capteze emisiuni de surse celeste, ei nu înregistrau decît niște semnale regulate care, după cele ce se știa pînă atunci, nu puteau veni decît de la niște instalații de radar neidentificate. Cînd însă, la un moment dat, radioastronomii și-au dat seama că soseau dintr-un punct bine determinat al boltei cerești, dezamăgirea lor s-a preschimbat în stupeoare. Cu alte cuvinte, emisiunea era de origină extraterestră. Dar în loc să conste dintr-un „zgomot de fond” caracteristic, cum produc radiosursele cosmice, ea se compunea din semnale repetate, cu o extraordinară regularitate, la fiecare 1,3 secunde. Ceea ce o făcea să aibă toate aparențele unui semnal artificial. Cine-l lansa însă în Cosmos? Nu cumva o inteligență extraterestră își releva astfel prezența? După cum ne informează un comentator științific, astronomii au cercetat în secret cu toată seriozitatea și o asemenea posibilitate. Dar au abandonat curînd această pistă; inexplicabilul fenomen era, îndubitabil, natural...

Ce fenomen natural poate avea, însă, o regularitate superioară unui orologiu atomic, un orologiu care n-ar varia mai mult de o secundă în treizeci de milioane de ani? Din august 1967 această întrebare tulbură pacea observatoarelor. De atunci și pînă acum s-au mai descoperit alte opt surse similare de impulsuri. Deci în total nouă aștri care se învîrtesc într-o secundă în jurul axei lor. Nouă mistere cerești în plus.

Pînă acum există trei certitudini asupra naturii lor. Stelele pulsatile sînt niște aștri apropiați: depărtarea care le desparte de noi e măsurată în sute de ani-lumină, în timp ce numai galaxia noastră are 100.000 ani-lumină. De asemenea, par a fi foarte mici: sursele de radiație au diametre care variază între 100 și 10.000 de kilometri. În sfîrșit, sînt aștri supradenși — ultima fază a vieții stelare. Căci se știe că dacă multe stele, printre care și Soarele nostru, sînt în echilibru, o dată cu îmbătrînirea lor această stabilitate dispăre. Și, după o serie de catastrofe, steaua care îmbătrînește implodează. Descreește în mărime, densitatea fi sporăște mult, luminozitatea slăbește. Stelele pulsatile n-au de fel luminozitate. Cliseele luate în punctele indicate de radiotelescoape nu arată nimic.

Dar dacă specialiștii s-au putut pune de acord asupra ipotezei unor obiecte cosmice supradense, ei sînt încă foarte divizați atunci cînd e vorba de a defini mecanismul care produce impulsurile. Există diverse supoziții, una mai neașteptată decît alta, dar cunoștințele de pînă acum sînt încă prea fragmentare spre a se putea trage o concluzie verosimilă.

Studiind un mare număr de meteoriți căzuți pe teritoriul sovietic, cercetătoarea E. Guskova a constatat că toți sînt magnetizați. Din diferitele sale cercetări ea a tras concluzia că pe corpurile din care s-au desprins meteoriții ajunși pe Pământ există un puternic cîmp magnetic

sute de ani. S-ar opri dintr-o dată toate locomotivele electrice, trenurile de metrou, tramvaiele. Fabricile și uzinele n-ar mai produce. S-ar întrerupe orice convorbire telefonică, ar amuți aparatele de radio... Într-un cuvînt, civilizația, așa cum o cunoaștem azi, și-ar înceta existența.

Cum savanții ne încredințează, însă, că o asemenea catastrofă nu va avea loc, să ne îndreptăm mai bine atenția către evoluția în timp a cercetărilor asupra magnetismului terestru.

Descoperitorii geografici ai antichității considerau că acul busolei se îndreaptă întotdeauna în direcția unor „misterioși munți de fier”. Egiptenii credeau că magnetul Pământului dăruiește nemurire...

La începutul secolului al XVII-lea s-a afirmat pentru prima oară că planeta noastră ar fi în întregime un magnet. Mai tîrziu s-a făcut o descoperire foarte importantă, anume că poli magnetici nu coincid cu cei geografici. Iar mai tîrziu, mulți cercetători s-au pasionat pentru ideea atingerii punctului magnetic „Zero”. La începutul secolului al XIX-lea au făcut o astfel de încercare navigatorii englezi William Parry și John Franklin. În 1831 a fost expediția lui Ross, în 1904 a lui Roald Amundsen... Toți au făcut măsurători magnetice, toți au căutat punctul amintit. E adevărat că unii au izbutit să-l afle și chiar i-au determinat coordonatele. Dar datele difereau de la un cercetător la altul. Mai tîrziu s-a văzut că aceste diferențe se datorau instabilității polilor magnetici. S-a mai constatat că și valoarea cîmpului „magnetului terestru” este la fel de nestabilă. La hotarul erei noastre ea a fost de 1,5 ori mai mare decît astăzi, iar în ultimii 100 de ani a scăzut cu aproximativ 6 la sută. Peste 10 milioane de ani se va înregistra o remagnetizare a Pământului. E firesc deci să ne întrebăm din ce cauză se petrec aceste schimbări?

Cercetătorul sovietic N. Pușkov socotește că numai Cosmosul ar putea răspunde sigur la această întrebare.

Deocamdată se știe că sub scoarța terestră se află „inimă” metalică a pământului, nucleul lui, care se deplasează o dată cu mișcarea de rotație a planetei. Dar legile acestei deplasări se deosebesc de cele ce guvernează înve-

în magnetometrie caută în Cosmos și răspunsul la această întrebare. Ei au aparate capabile să înregistreze chiar cele mai slabe cîmpuri magnetice, de zece mii de ori mai mici decît cel terestru. În 1959 a fost trimis în cercetare „magnetică” aparatul sovietic „Lunnik” care a comunicat că Luna nu are cîmp magnetic. În același scop au zburat spre Venus și Marte stații automate americane și sovietice. În sfîrșit, la acțiunea de cercetare globală a cîmpului magnetic terestru se adaugă datele furnizate de sateliții artificiali ai Pământului. Și cercetările continuă.

FIZIOLOGIE

Va hiberna omul?

Unui tînăr pacient, supporter pasionat al unei echipe de fotbal, i se recomandase să-și facă electroencefalograma. Laborantul a început înregistrarea biocurenților uitînd deschis aparatul de radio din încăperea. Citînd apoi rezultatul înregistrării, el a constatat că din timp în timp în locul curbelor line, mărturie a unei relaxări psihice totale, apăreau astfel de curbe vădînd bucurie sau indignare.

Exemplul de mai sus dovedește posibilitățile pe care le are astăzi știința de a cunoaște activitatea vitală a creierului. Electroencefalografii îngăduie controlul celor mai neînsemnate modificări bioelectrice survenite în creier. Înregistrarea biocurenților poate juca, de aceea, rolul de „barometru” ultrasensibil al stărilor sufletești.

Fenomenul biocurenților din creierul uman este cunoscut de aproximativ 100 de ani. Pe acest fenomen se bazează acum cercetările care se efectuează în multe clinici și laboratoare în vederea diagnosticării și tratării bolilor creierului, a menținerii activității vitale a acestuia chiar după ce a trecut prin situații extreme cum ar fi unele boli psihice, hipotermia, traume fizice.

Un astfel de laborator se află la Odesa. Aici s-au făcut o serie de experiențe care aveau în vedere mai ales

GEOCHIMIE

Primejdioasa respirație a Terrei

Recentele seisme din Filipine și Iran au reamintit cu mult tragism neputința omului de a prevedea, fie și cu puțin timp înainte, cutremurele de pămînt, deși zonele în care acestea se produc sînt bine cunoscute și catalogate.

De unde și interesul unei ipoteze formulate de geochimistul sovietic V. Z. Furzov. După părerea acestuia, zonele de falii adînci în care se produc cutremurele sînt în același timp și regiuni în care Terra „respiră” degăzînd un mare număr de gaze și, mai ales, vapori de mercur.

Cu prilejul unui relativ recent cutremur de pămînt (la Tașkent, în 1966), Furzov și colaboratorii săi au prelevat mostre pînă la adîncimi de douăzeci de metri, de-a lungul unei linii de patruzeci și nouă kilometri lungime care trecea prin epicentrul seismului. Nu numai că au constatat că zonele de concentrare anormale a vaporilor de mercur coincideau cu falile deja cunoscute, dar au mai descoperit și o zonă de ruptură nedetectată pînă atunci cu mijloacele uzuale.

După cum arată Furzov, astfel de analize chimice ar trebui multiplicare în regiunile cu cutremure de pămînt. În felul acesta s-ar stabili, poate, o corelație între variațiile concentrației vaporilor de mercur și activitatea seismică. Ceea ce ar putea constitui un prețios semnal de alarmă. Mai rămîne însă de văzut dacă excesul de vapori de mercur apare înainte sau după ce uriașul se scutură.

Poșta medicului

CALIOPI PANAIT — București: Abuzul de antinevralgice este oricum dăunător, mai ales în situația dv. Cercetați etiologia durerilor de cap și combateți cauza, nu efectul. Calcul și vitaminele trebuie luate numai cu avizul unui medic.

F. V. — Filipești de Pădure (Prahova): Faceți o cură de Napoton (3 drajeuri/zi) timp de 20 zile lunar, mai multe runde și consultați un endocrinolog pentru a corecta eventualele dereglări hormonale (ovariene, tiroidiene etc.).

B. IONESCU — București: Sfirșitul perioadei de creștere a fost fixat de către Robert (Anglia) la 22 de ani pentru băieți și 19 ani pentru fete. Sint probabil cifrele care corespund cel mai frecvent realității. Alți specialiști sint, e drept, mai „darnici”: Libarsic (Austria) 25 și 19 ani; Villermé (Franța) 23 și 19 ani, iar Quetelet dă chiar vîrsta de 30 de ani ca limită extremă a creșterii pentru bărbați și 25 de ani pentru femei.

BIRSAN GHEORGHE — Ploiești și PEPE — Vaslui: Faceți o cură de Folcisteină (conform indicațiilor din prospect) și citeva injecții cu Testolent 1 fioală la 25 zile, intramuscular.

B. A. — Florești (Cluj): În afara vitaminelor din grupul B (B₁, B₆ sau chiar PP și B complex) vă recomandăm stimulente ale tonusului neuropsihic de tipul Antideprinului: 3-4 drajeuri/zi progresiv pînă la 8-12 drajeuri pe zi în raport cu gravitatea și evoluția stării dv. Se revine apoi regresiv la 2-3 drajeuri/zi — doză de întreținere.

IANCU I. — București: Nu răspundem decît pe această cale. Fetița dv. se poate opera. Adresați-vă Clinicii de oftalmologie a spitalului Colțea din Capitală.

PETRESCU T. — București: Problema dv. fiind ceva mai complicată, vă recomandăm să vă adresați serviciului de andrologie de la Institutul de endocrinologie „C. I. Parhon” din București.

NICU MOCANU — Șomcuța Mare (Maramureș): Citiți răspunsul dat mai sus sub Petrescu T. — București.

CORNEL — București: Consultați neapărat un medic specialist dermatovenerolog.

„INGRIJORAT” — Motru (Gorj): 1) Este vorba de o nevroză sexuală trecătoare, datorită condițiilor speciale de viață. Vă asigurăm că totul va reveni la normal. Este bine să faceți citeva cure de Folcisteină (conform indicațiilor din prospect) asociat cu Madiol 3 drajeuri/zi sublingual 20 zile lunar și Benactizin 1 tabl. seara la culcare. 2) Încercați soluția Gerovital H3.

E. DAMIAN — Oradea: Citiți răspunsul dat mai sus sub „Ingrijorat” — Motru (Gorj) la pct. 1.

ION STOIAN — București: Sindromul Münchhausen (inspirat probabil de „personalitatea” celebrului mitoman!) este o entitate psihopatologică a celor care fac din spitalizare un scop în sine, ba chiar un mod principal de viață. Este vorba de cel ce suferă de tot felul de afecțiuni cu caracter „de urgență”, ale căror simptome însă nu au vreun temel obiectiv la examenul clinic. Acești „bolnavi închipuiți” se caracterizează printr-un comportament agresiv, nu rareori brutal, atunci cînd medicul exprimă îndoieli în legătură cu „boala” lor. Nu este vorba nici de niște simulanți, nici de ipohondri sau isterici, ci de un complex neuropsihic, din păcate rezistent la orice tratament.

C-TIN DUMITRESCU — Com. Bărca, Jud. Dolj: Regretăm întîrzierea răspunsului, care se datorește exclusiv corespondenței numeroase pe care o primim. 1) În scleroemfizemul pulmonar: combaterea factorilor infecțioși prin cure periodice de antibiotice (cloramfenicol, tetraciclină), bronhodilatatoare administrate în aerosoli (sol. 1 la sută Aleudrină, Novodrin) sau pe gură (Bronhodiatin, Miofilin), gimnastică respiratorie (mişcări expiratorii lente, complete). Eventual cardiotonice (digitale). 2) După ultimele cercetări, diabetul zaharat ar fi o boală ereditară, o așa-zisă genopatie. În afara regimului alimentar fixat de medic, bune rezultate dă — pe lângă insulină — tratamentul cu cicloral. 3) Injecțiile de aloe au valoarea unui biostimulator cu indicații în unele afecțiuni oculare, ulcer gastric și duodenal, astm bronșic.

ADI — București: 1) Nevoia medie zilnică de apă la adult este de 2500 ml. 2) Cantitatea de lichide băute trebuie să fie egală cu apa eliminată zilnic din corp (prin fecale, urină și salivă, precum și prin evaporare la nivelul pielii și al plămînilor). Dacă eliminarea întrece ingestia, conținutul în apă al corpului se reduce, instalîndu-se un echilibru hidric negativ, caracterizat prin starea numită deshidratare. Aceasta se însoțește de pierdere în greutate, tulburări ale echilibrului acidobazic, însoțite de hiperaciditate, creșterea ureei din sînge și a concentrației proteinelor din plasmă, creșterea temperaturii corpului și frecvenței pulsului etc. 3) Pe lângă menținerea în limite normale a metabolismului hidric, sursele și siropurile sînt o sursă de glucide, acizi organici, elemente minerale și vitamine.

GRIGORAȘ FLORIN — Iași: Adresa solicitată este: Str. Intrarea Margareta 16, București.

Control periodic

Foto: E. Tihanov

LA ÎNTREBĂRILE CITITORILOR

Mierea — aliment și panaceu

În afara binecunoscutelor sale calități nutritive, mierea de albine a fost utilizată din timpurile cele mai vechi în tratamentul unor afecțiuni medicale și chirurgicale. În Grecia antică, Hippocrate recomanda folosirea mierii pentru vindecarea afecțiunilor gastrice și intestinale, a bolilor de rinichi și respiratorii, precum și în aplicații locale pentru tratamentul plăgilor.

În zilele noastre, cercetări întreprinse de diferiți oameni de știință în clinicile din Moscova și Kiev au demonstrat eficacitatea tratamentului cu miere, (care nu a suferit modificări termice), în boala ulceroasă gastroduodenală și în gastritele hiperacide. Studiile profesorilor F. Mecinikov și S. Feldman au arătat că administrarea mierii de albine în ulcer a dus la suprimarea durerilor și hematemezelor, la normalizarea tranzitului intestinal și la creșterea greutății corporale. A. Temnov administrează, de pildă, în ulcerul gastroduodenal, cite 150-200 g miere nediluată și netratată termic de 2 ori pe zi (dimineața și seara) timp de 14-18 zile.

În tratamentul gastritelor hiperacide, dr. N. P. Ioiș a obținut rezultate foarte bune cu un consum moderat de miere (30 g dimineața, 40 g la prînz și 30 g seara), timp de 2 luni, tratament care a dus la dispariția hiperacidității. În aceste cazuri, mierea are rolul unui „pansament” gastric, care protejează mucoasa de excitanții mecanici și chimici. În afecțiunile gastrice asocierea altor alimente: piine, unt, lapte, ouă, brînză proaspătă de vaci etc. potențează efectul tămăduitor al mierii.

Este cunoscut, de asemenea, efectul laxativ al mierii, care o face indicată în special în combaterea constipațiilor atone, în constipațiile prin regim hiper-carnat sau în constipațiile putrede. Îngerați cu apă caldă, mierea diluează sucul gastric, accelerează absorbția, fără să irite intestinul, datorită conținutului său bogat în fructoză, magneziu și potasiu.

Dar mierea de albine are indicații majore și în afecțiunile hepatobiliare, unde prin aportul său în glucide crește rezervele de glicogen hepatic, amelio-rează funcțiile hepatocelulare. Consumul de miere este recomandat bolnavilor cu hepatită toxică sau virotică, în insuficiența hepatică, în icterele posthepatice. În afecțiunile biliare, mierea este bine să fie diluată cu ceai, sucuri de fructe, de zarzavat, limonade pentru a asigura aportul de lichide cu acțiune coleretică.

O acțiune favorabilă o are și asupra mușchiului cardiac, care este un mare consumator de energie. Prin bogăția sa în glucide și vitamine cu acțiune favorabilă asupra miocardului (B₁, B₆, PP, C), mierea este alimentul de elecție în insuficiența cardiacă, hipertensiunea arterială, ateroscleroză și în infarctul miocardic. Consumul zilnic de miere (15-30 g) ameliorează circulația coronariană și tonusul cardiovascular.

Asociată cu lapte cald sau cu ceaiuri pectorale calde, mierea este un excelent leac în unele afecțiuni ale aparatului respirator — laringite, traheite, bronșite — precum și în tuberculoza pulmonară, avînd o acțiune antimicrobiană, antiinflamatorie, calmantă și ușor expectorantă. În aceste afecțiuni se recomandă în special mierea de tei sau de conifere (brad sau pin), datorită conținutului în terebentină și uleiuri volatile, cu acțiune antiseptică și fluidifiantă a secreției bronșice.

Cercetătorul sovietic St. Mladenov recomandă în afecțiunile căilor respiratorii superioare tratamentul cu aerosoli de miere în concentrație de 20-30% la început și apoi de 50% miere dizolvată în apă distilată. Pentru fiecare ședință se folosesc 10-15 cc soluție de miere, respirîndu-se liniștit timp de 20-25 minute. Se fac zilnic 1-2 inhalatii.

În afecțiunile renale — nefropatii glomerulare acute și cronice, cistite și pielonefrite, litiaze renale — mierea este indicată în același timp cu regimul de fructe sau de sucuri de fructe și zarzavat, datorită conținutului redus în protide și în clorură de sodiu, bogăției de glucide, acțiunii sale bactericide și bacteriostatice.

Consumul de miere este permis și în diabetul renal, datorită aportului de riboflavină care ajută rezorbția glucozei la nivelul tubilor renali lezați.

În sfîrșit, mai trebuie să adăugăm la cele de mai sus efectele calmante ale mierii în nevrozele astenice, datorită conținutului său în vitamine din complexul B. Două-trei lingurițe de miere într-o jumătate de pahar cu apă caldă sau ceai de tei cald, cu o jumătate de oră înainte de culcare, produc somn. În bolile de nutriție cu scădere accentuată a greutății, în anemii, în bolile infecțioase (gripă, tuse convulsivă, scarlatină, rujeolă etc.), în alimentația sugarilor și copiilor debili, în alimentația artificială cu sonda gastrică sau duodenală, ca și în aplicații locale pe plăgile pielii sau ale mucoase-

lor (singură sau combinată cu untură de pește) mierea are o recunoscută eficacitate curativă.

Dr. A. Mironov

E BINE SĂ ȘTIM

Reumatismul și bolile de ochi

Astăzi se știe că o serie de forme de reumatism pot avea un răsunset la nivelul ochilor. În acest caz, tratamentul se adresează în primul rînd etiologiei. O boală de ochi care se află într-o evidentă relație cauzală cu reumatismul se tratează deci după aceleași principii ca orice altă boală de ochi, în funcție de manifestările clinice ale organului respectiv.

Există însă și forme de reumatism care apar numai la ochi, ca de exemplu boala Stiel, a cărei apartenență la boala reumatică nu poate fi precizată de către oftalmolog decît în colaborare cu medicul internist sau pediatru.

O altă categorie de boli de ochi în corelație cu reumatismul sint cele în care există o hiperergie nespecifică care, sub aspect „structural”, pentru a folosi un termen la modă, este foarte apropiată de reumatism. Aceasta este una din cauzele pentru care și astăzi unii oftalmologi consideră ca reumatice toate bolile a căror cauză este nelămurită, chiar dacă alte manifestări reumatice tipice sint cu desăvîrșire absente. Conduita aceasta, deși nu este cea mai potrivită, prezintă avantajul simplificării tratamentului, întrucît implică o terapie care în esență este identică cu aceea aplicată în reumatism. Efectele de multe ori spectaculare ale medicamentelor antireumatice actuale au constituit un sprijin considerabil în favoarea acestei atitudini.

Cercetări recente au arătat pe de altă parte că nu se poate vorbi de boli de ochi tipice reumatice decît în reumatismul Bechterev, în timp ce în alte forme ele sint extrem de rare. Faptul că mulți bolnavi cu afecțiuni inflamatorii oculare (irită, coroidită, sclerită), prezintă în anamneză tulburări reumatice nu pledează hotărîtor pentru relația cauzală.

În concluzie, putem spune că, datorită metodelor moderne de diagnostic numărul bolilor de ochi atribuite reumatismului a diminuat considerabil și este de așteptat ca să scadă în continuare.

Dr. S. Soloviev

La dentist

TRINIDAD ȘI TOBAGO

Diamantul negru

Reeditând itinerarul lui Cristofor Columb, un grup de turiști din care făceam și eu parte a debarcat, după traversarea Atlanticului, la Port of Spain, capitala tinărului stat Trinidad și Tobago, devenit independent în 1962. Oraș portuar, zgomotos și bogat în culori, capitala ne-a întâmpinat cu o mulțime de puști zglobii. Și, imediat, chiar de pe chei a început un comerț animat cu coliere, păpuși în costume naționale, cochilii de scoici, figurine din lemn prețios și alte suveniruri.

Cei 140.000 de locuitori din Port of Spain reprezintă toate rasele de pe pă-

go, ocupă o suprafață de 5128 kilometri pătrați. În schimb țara are un relief foarte divers. La nord, munți tapetați cu păduri tropicale, care ajung pînă la aproape 1000 de metri altitudine. Pe coasta sudică, șiruri de coline. Iar toată partea centrală e alcătuită din cimpii tăiate de riuri.

În estul insulei alizeul aduce o masă de aer umed; furtuni frecvente, însoțite de ploii torențiale, se abat asupra vegetației luxuriante. Numai spre nord-vest tabloul este diferit: arșița usucă solul, iar vegetația e compusă din cactuși, agava și arbuști piperniciți.

În Trinidad băaturile răcoritoare se bucură de mare succes chiar în timpul iernii; și pe bună dreptate, căci temperatura atinge frecvent +30°.

mînt. Aproape jumătate din populația insulelor Trinidad și Tobago (un milion de locuitori) e alcătuită din negri, iar 40 la sută din indieni. Restul descinde din spanioli, portughezi, englezi, francezi, olandezi; există de asemenea latino-americani și nord-americani, chinezi, sirieni, meșiși și mulatri. Pe străzi, în afară de engleză, auzi vorbindu-se spaniola și chineza, hindi și un dialect francez etc.

Din fericire, locuitorii conviețuiesc pașnic; în orice caz, nu există conflicte rasiale violente. Acest fenomen este revelat și de arhitectura orașului. La Port of Spain poți da peste un colț din Bombay sau Londra, peste un cartier chinez și peste stilul gotic al vechii Spanii. Pagode și moschei se învecinează cu biserici catolice și anglicane sau cu temple ale adeptilor cultului shango, originar din jungla africană.

Natura a fost și ea binevoitoare. Arcul gigantic al Antilelor mici și peninsula Paria, care avansează în formă de virf de lance dinspre continentul sud-american, protejează Trinidad și Tobago împotriva vinturilor puternice din nord, care devastează frecvent coastele Mexicului și ale vecinilor săi sudici. Mai mult, Trinidad e ocrotită și de uraganele tropicale care trec cu două grade mai la nord.

Insula Trinidad nu e prea mare; are un diametru de numai câteva zeci de kilometri. Împreună cu vecina ei Tobago,

înainte de a fi descoperit de europeni, ținutul era locuit de triburile indiene Arawaks și Caraibes, care își numeau țara Iere sau Țara colibriilor. Când Columb a zărit la orizont, în 1498, de la bordul caravelii sale trei piscuri muntoase, și-a supranumit descoperirea „Santisima Trinidad — Sfânta Treime.

Colonizat mai întâi de spanioli, Trinidadul a trecut în secolul XVIII în mâna francezilor. Constatînd că condițiile naturale erau ideale pentru cultura trestiei de zahăr, francezii au înființat plantații, aducînd ca mină de lucru mii de sclavi din Africa. În 1797, insula a fost cucerită de englezi iar cinci ani mai târziu, prin Tratatul de la Amiens, a fost cedată oficial Marii Britanii.

Plantele turistice au botezat Port of Spain „capitala calypso-ului”. Se spune că originea acestui ritm trebuie căutat în Africa și Spania. Noi n-am putut descifra semnificația cuvîntului calypso care, în orice caz, n-are nimic comun cu nimfa din mitologie. Cert este, însă, că această muzică e cunoscută aproape în toată lumea și executată la toate instrumentele.

În cartierele periferice au luat naștere steel-bands, orchestre de jazz utilizînd ca principal instrument bidoane de benzină și petrol. Cel mai frecvent local de noapte este Miramar. Acest cabaret oferă turiștilor un spectacol foarte divers, incluzînd chiar și dansuri rituale ale cultului african shango. Dar numărul cel mai surprinzător este, totuși, dansul pe sticle, mai exact pe cioburi de sticlă presărate pe podea și peste care dansatorii sar, se rostogolesc, învîrtindu-se și executînd pași extravagani.

Agentele turistice oferă vizitatorilor vînători de cerbi, crocodili, furnicari și chiar de ibis roșii, păsări rare în Tobago. În trecut fie spus, băștinașii pretind că în „Robinson Crusoe” Daniel Defoe a descris insula lor. Așa încît turiștii sînt primiți cu urarea: „Bine ați venit în insula lui Robinson Crusoe”.

Insula Trinidad produce anual 250.000 tone de zahăr brut, 8.000 de tone de cacao, mari cantități de citrice și banane, nuci de cocos și cafea; pe alocuri se cultivă și orez. În fiecare an, pe pășunile înverzite sînt îngrășate 40.000 de bovine. Dar principalele bogății sînt petrolul și asfaltul.

În 1595, un cunoscut explorator, sir Walter Raleigh, însoțit de alți cîțiva inși stăpîniți ca și el de febra metalului galben, a debarcat în Trinidad spre a căuta legendarul Eldorado unde, se spunea, „străzile sînt pavate cu aur iar locuitorii își acoperă, duminica, trupul cu pudră de aur”. Dar în locul Eldorado-ului, sir Walter a găsit un oraș

dens populat. Era San José de Oruna, capitala insulei. De ciudă, aventurierii l-au incendiat. Între timp, însă, W. Raleigh făcuse, totuși, fără să știe, o importanță descoperire găsînd un „mare lac de rășină”, faimosul lac de asfalt, Pitch Lake.

Lacul se află la numai un kilometru jumătate depărtare de coastă. Asfaltul este puternic saturat de gaze. Sub presiunea acestora, uneori suprafața lacului se boltește. Cu excepția zonei centrale, poți așeza pe suprafața lui Pitch Lake un camion sau un vagon fără ca ele să se scufunde. Adîncimea exactă nu i se cunoaște dat fiind că forezele nu pot răzbi la mai mult de 87 de metri.

O veche legendă indiană spune că, într-o zi, locuitorii insulei au tăiat pentru un ospăț un mare număr de colibri frumoși. Cum însă colibri sînt, după credința localnicilor, suflete ale morților, „marele spirit” i-a pedepsit numai-decît pe vinovați: pămîntul a cedat sub picioarele lor și i-a înghițit. De atunci acest lac a devenit nesigur și formează bășici negre...

Explicația științifică a originii lacului este însă mult mai prozaică: vulcanii de noroi, formați din mase uriașe de petrol saturat de gaze, au făcut să se ridice la suprafață mari cantități de asfalt natural. Exploatarea lui industrială a început acum patruzeci de ani. În acest interval au fost extrase cinci milioane de tone, dar nivelul lacului n-a scăzut decît cu șase metri, deci a coborît în medie pe an cu numai cincisprezece centimetri. Se crede că vor mai trebui să treacă sute de ani pînă se va ajunge la fundul lacului, numit de insulari „diamantul negru”.

V. Ivanenko

AFGANISTAN

Urmași ai lui Alexandru Macedon?

„La o sută de kilometri de Herat corvoanele copacilor încep să se împletească strîns, dînd o umbră deasă, extrem de plăcută după praful incins la maximum al pustiului.

Cîndva, în bazarele din Herat, își dădeau întîlnire negustorii din Iran și Arabia, Buhara și Samarkand, India și China. Orașul se îmbogățise făcînd negoț cu cereale, fructe, bișnuri de caracul și covoare. Și, bineînțeles, cu celebra peruzea de Herat și cu giuvaeruri din aur și argint. Cînd cineva voia să sublinieze valoarea unui obiect, finețea execuției, spunea: „E vrednic de ochiul unui locuitor al Heratului”.

În secolul XII însă orașul a fost invadat de Genghis-han; cum nu-l interesa decît prada, hanul mongol a distrus barajele și canalele, așa încît orașul, lipsit de apă, a fost infrînt. Meșterii iscusiți au fost duși în robie, iar restul populației ucisă. Orașul a fost distrus în întregime, căci în căutarea febrilă de comori năvălitorii răscoleau fiecare bucăciță de loc...

Prin norii de praf care se ridică de pe șoseaua ce șerpuiește printre căsuțele de lut ale orașului vechi se zăresc sumedenie de autocamioane; mașinile se îndreaptă spre o uzină recent construită. Dincolo de ultimele căsuțe din cartierele vechi încep străzile largi și drepte ale noului Herat, străjuite de pini cu coroane în formă de umbrelă.

„Munții afgani înseamnă stînci golașe crestate de fisuri. Numai în Nuristan, în nord-estul țării, munții sînt îmbrăcați în păduri bogate de conifere.

În văile care taie versantele Hindușului răsăritean s-au acuiat satele enigmaticului popor al kafirilor (acum sînt numiți de obicei nuristani). Kafir înseamnă om de altă credință: adevărul e că nuristani au fost convertiți la islam abia la sfîrșitul secolului trecut.

Pe un versant de munte, sus, deasupra unui drum, stă cocoțată o casă mare. Urc cu greu poteca îngustă, agățîndu-mă de arbuștii întîlniți în cale, spre clădirea lungă, cu etaj. Jos sînt adăpostite animalele; deasupra se află camerele de locuit. Mi se oferă un scaun, iar gazele se așează pe taburete. Mărturisesc că sînt uimit, căci în cei 5 ani de cînd mă aflu în Afganistan mă obișnuisem să mă așed direct pe podea, cu picioarele strînse sub mine.

După masă gazda începe să depene, cu glasul stîns, legende despre originea nuristanilor. Și cu toate că am mai auzit de multe ori asemenea legende, în seara asta mi se par deosebit de convingătoare. Ele spun că strămoșii nuristanilor se trag din greci, soldați ai lui Alexandru Macedon. Cum însă în graiul lor nu s-a putut descoperi nici o influență a limbii grecești, mulți etnografi au cu totul altă părere. Ei socotesc că străbunii nuristanilor au locuit întotdeauna pe aceste meleaguri, că de acolo s-au răspîndit popoarele indoeuropene — strămoșii germanilor, slavilor, indienilor, iranienilor de astăzi — pe uriașul continent al Eurasiei.

„Pe Rosiliulla l-am cunoscut la Poli-Humri, un orașel somnolent din nordul Afganistanului. Era pe atunci kelinar, un cuvînt greu de tradus. Kelinar este un om care însoțește un șofer de autocamion, cară apă, încarcă și descarcă mașina, o spală, iar dacă drumul urcă spre munte, a'eargă după camion cu un lemn gros în brațe pe care îl strecoară la nevoie sub o roată.

La popasuri, kelinarul pregătește șoferului (cărui i spune cu respect halif = meșter) mîncarea, iar la masă, el se așează deoparte. Uneori, șoferul îl învață printre picături să conducă mașina, pentru ca, dacă Allah îl va ajuta, să poată deveni și el după cîțiva ani șofer.

La aproape 30 de ani ai lui, Rosiliulla continua să fie tot kelinar. Și cine știe cită vreme ar mai fi fost bănt de alergătură dacă șoseaua recent construită n-ar fi ajuns și pînă în orașelul lui...

„Nomazi înalți, cu păr lung, trag de căpăstru niște cai încărcăți cu grele poveri, fără să dea atenție lărmii care domnește în bazar. Obrazul le e plin de praf. Poartă pe umăr puști vechi cu paturi lungi. Ne aflăm în centrul unei oaze așezate între munții Hinduș și Sulciman, la Kandahar, unde își dau întîlnire drumurile de caravană.

— Povinda — îmi spune șoferul. Au adus mărfuri din Pakistan.

De obicei povinda (nomazi) tocmesc negustorii ca să le vîndă mărfurile; ei nu rămîn niciodată multă vreme într-un loc. Vara, după ce iarba se ofilește, pornesc cu turmele spre nord oprindu-se mai întîi în cîmpii, apoi pe pășunile din munți. În ultimii ani, o mică parte din nomazi a devenit sedentară, dar deocamdată aproape o treime din populația țării continuă să fie nomadă. Pentru cei ce duc această viață nu există hotare, în afara celor dintre pășunile diferitelor triburi. Ei transportă caracul afgan la Lahore și postavuri pakistaneze la Kandahar...

V. Gărilin

In pas cu moda

Desen de L. Nemirovski

Poftă bună!

BIOGRAFII CIUDATE

Eșafodul,
tron al unei dinastii

Pe la mijlocul secolului trecut, în piața pariziană de la *Roquette*, ultimul reprezentant al dinastiei de călăi Sanson și-a exercitat profesia pentru ultima oară.

Nu vom insista asupra faptelor cu debut romantic și deznodământ tragic care au dus la întemeierea acestei dinastii. Vom aminti doar că la sfârșitul secolului XVII tânărul Charles Sanson de Langueval, ofițer din garda lui Ludovic al XIV-lea, posesor al unei mari averi și candidat la o carieră strălucită, a avut nesăbuința să acosteze în plină stradă o frumoasă necunoscută. După mărturiile contemporane, evenimentele s-ar fi petrecut astfel: fata l-a avertizat că insistențele sale l-ar putea costa viața. Sanson de Langueval nu i-a dat însă ascultare și peste câteva clipe s-a pomenit față în față cu un personaj bine cunoscut parizienilor, călăul principal al orașului, pe nume Leraseur.

Ghilotina nu fusese încă inventată. Leraseur se folosea de un cuțit cu mânerul de aur, pe care-l avea întotdeauna asupra lui. Cu acest cuțit l-a amenințat pe Sanson, oferindu-i o singură șansă de scăpare, aceea de a se căsători cu fiica lui, tinăra remarcată de Sanson.

Căsătoria a avut loc peste o lună. Intrat în familia călăului, fostul ofițer de gardă deveni ajutorul socrului și, după moartea acestuia, îi moșteni profesia.

Primul Sanson din celebra dinastie de călăi parizieni, care a „domnit” aproape două sute de ani, și-a dublat curind averea, fiind răsplătit cu generozitate de Ludovic al XIV-lea. Deși după moartea socrului nimeni nu-l mai putea sili să-și continue îndeletnicirea, Sanson I a abandonat-o foarte târziu.

A fost urmat de Sanson al II-lea, fiul lui cel mai mare, care a reușit să „convertească” la meseria bănoasă de călău cîteva membri ai familiei lui, ce și-au extins activitatea asupra orașelor Tours, Reims, Bordeaux, Havre. Dinastia se ramifica și prospera. Dar la moartea lui Sanson al II-lea, în 1726, fiul lui, moștenitorul legal, avea abia șapte ani. În asemenea cazuri legile timpului prevedeau numirea unui tutore, care urma însă să aducă la îndeplinire sentințele în prezența călăului legal. Așa încît micul Charles-Jean-Baptiste Sanson trebuia să asiste la execuții, atît pentru a se respecta litera legii, cit și pentru a fi obișnuit cu viața sa profesională. Când a implinit

paisprezece ani i s-a încredințat seculare...

În deceniile care au urmat, dintre numeroșii membri ai dinastiei de călăi Sanson s-au remarcat Charles-Henri (Sanson al IV-lea) și fiul lui Henri.

Apoi a izbucnit Revoluția din 1789 și Sansonii nu mai pridideau cu treaba. Pe eșafod, „tronul” dinastiei, se rostogoleau rînd pe rînd capete de prinți, girondini, iacobini, regaliști. În 1791 doctorul Guillotin a inventat instrumentul ce-i poartă numele. El a fost inaugurat în 1792 de Sanson al IV-lea, care s-a declarat încîntat de invenție. Părerea unui expert de talia lui nu putea fi trecută cu vederea și ghilotina a fost adoptată.

Henri Sanson al V-lea a fost cel mai solicitat dintre membrii dinastiei. În preajma anului 1794 cifra execuțiilor zilnice ajungea uneori pînă la șaptezeci. El însuși a avut însă parte de o viață lungă, supraviețuind revoluției și continuînd să-și exercite meseria în timpul lui Napoleon I, al lui Ludovic al XVIII-lea, Carol al X-lea și Ludovic-Filip.

Dar epoca de glorie a Sansonilor începea să apună. Bourbonii nu puteau uita că un Sanson îl executase pe Ludovic al XVI-lea și pe Maria Antoaneta. Printr-un decret special drepturile călăului parizian Henri Sanson au fost restrînse. I s-a interzis de asemenea să vîndă hainele celor executați, privilegiu care îi aducea venituri suplimentare, și i s-a luat dreptul de a executa sentințele asupra unor condamnați de vază.

Această situație a fost moștenită de ultimul reprezentant al dinastiei, Clément-Henri Sanson. De altfel, Sanson al VI-lea avea calități ce se îmbinau cel puțin ciudat cu meseria de călău. Documentele vremii îl caracterizează drept un erudit, un bun cunoscător al artelor. El a amenajat în locuința sa un „muzeu al amintirilor”, în care arăta curioșilor modul de funcționare a ghilotinei. Dar pe la mijlocul secolului trecut Sanson al VI-lea ajunsese aproape un cerșetor. Ghilotina lui funcționa din ce în ce mai rar, așa încît în cele din urmă trebuia s-o amănesteze numeroșilor lui creditori. Și numai datorită generozității procurorului general al Franței, care a dispus să i se dea suma necesară răscumpărării ghilotinei, a putut Clément-Henri Sanson al VI-lea „oficia” ultima execuție încredințată ultimului reprezentant al dinastiei de călăi.

V. Golovanov

ÎN PLIN
OCEAN PACIFICMesajul
unui continent
de altădată?

Un ecou al unei lumi dispărute — așa ar putea fi caracterizată insula Lord Howe, aflată la 700 de kilometri de Australia, o picătură de uscat din largul Oceanului Pacific ce se deosebește radical de insulele din vecinătate și de continentul australian. Flora și fauna ei nu pot fi întîlnite pe uscatul din apropiere și suscită nedumerirea geografilor.

La poalele munților insulari (cu o înălțime de 800 m) crește o vegetație tropicală cu specii necunoscute în Australia sau Noua Zeelandă. În schimb nu crește nici una din cele 500 de specii de eucalipti și 800 de salcîmi australieni, nici un papagal din cele 59 de specii ce populează petecele de uscat din jur. Iar greierii fac parte dintr-o specie întîlnită în Tasmania și... Patagonia. Insula Howe e înrudită de altfel cu Patagonia și prin broaștele țestoase gigantice, azi dispărute, ale căror carapace au fost găsite în aceste două zone geografice. Pe baza unor prime investigații, specialiștii socotesc că în numeroasele grote ale insulei viețuiește o faună relictică, inexistentă în alte părți ale globului.

Datele geologice atestă că, în ciuda frecventelor cutremure submarine din zona insulei Lord Howe, nivelul oceanului n-a suferit modificări esențiale și în consecință acest petec de pămînt a rămas neschimbat de milioane de ani. Conform unei ipoteze, insula ar fi o rămășiță a unui continent scufundat. Așa s-ar explica existența unei flore și faune total deosebite de cele ale insulelor înconjurătoare.

E. Gheev

Metodă pedagogică

COLECȚII
ȘI COLECȚIONARICînd celebritățile
glumesc

Profesorul I. Musabekov, din Iaroslavl, colecționează... întîmplări din viața oamenilor de seamă. Cîteva pagini din însemnările lui sînt consacrate cunoscutului medic rus Serghei Botkin:

„După două eșecuri la examenul de anatomie, un student se prezintă a treia oară în fața profesorului S. Botkin. Cunoștințele lui se vădiră însă și de data asta insuficiente și Botkin nu-i dădu nota de trecere. La scurt timp după ce studentul părăsise sala, cîteva colegi îl înștiințară pe profesor că tînărul făcuse o criză de depresiune și intenționa „să-și înfigă un cuțit în inimă”.

— Nu vă alarmați, îi liniști prof. Botkin. Colegul vostru știe atît de puțină anatomie, încît n-o să-și găsească inima.

„O pacientă îi spuse lui Botkin: — Aș vrea să slăbesc. Ce exerciții

de gimnastică mă sfătuiți să fac?

— Cîteva mișcări simple cu capul: întoarceți-l de la stînga la dreapta și invers.

— ?!

— În fața unei farfurii pline, fi-rește.

„Un alt pacient obez, de data aceasta un negustor, îi ceru lui Botkin o rețetă eficientă pentru a da jos surplusul de kilograme.

— Cunoșc un mijloc sigur, pe care vi-l recomand cu căldură, îi răspunse medicul. Nu cheltuiți mai mult de o rublă pe zi și cîștiți-o muncind.

CALEIDOSCOP

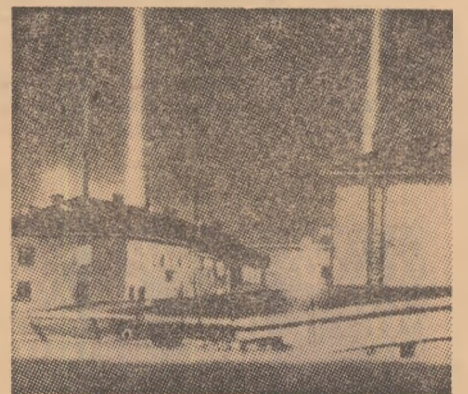
Adriatica... fără fund

În Marea Adriatică a fost descoperită o groapă, mai bine spus o gaură, a cărei investigare a dus la descoperirea unor fenomene ciudate. S-a constatat, astfel, că în gaura de pe fundul mării dispar zilnic cam 30.000 de tone de apă. În dreptul acestui loc cercetătorii au turnat o mare cantitate de vopsea, care ar fi trebuit în mod firesc să apară în rîurile și lacurile insulei din apropiere. Dar n-a apărut nicăieri, după cum au fost înghițite fără urmă și bucățile de plastic aruncate în abisul marin. Explicația fenomenului n-a fost încă găsită.

FENOMENE NATURALE

Stîlpii de lumină

Într-o noapte neobișnuit de geroasă, cînd mercurul termometrului coborise la minus 42 grade Celsius, locuitorii orașelului siberian Akademgorodok au fost măgorigi unui fenomen natural rar: pe cerul întunecat au apărut niște coloane luminoase, perfect verticale și paralele, cunoscute sub numele de

„stîlpi de lumină”.

Fenomenul se produce de obicei la geruri de minus 18—42 grade și poate dăinui minute sau ore, oferind o priveliște originală. În Siberia apare de predilecție în luna decembrie.

„Stîlpii de lumină” fac parte din categoria fenomenelor optice numite halo. De cele mai multe ori, halo-urile au forma unor cercuri luminoase în jurul Soarelui sau al Lunii, dar uneori se alungesc în formă de coloane. „Stîlpii de lumină” pot lua naștere nu numai în preajma unor surse de lumină naturale, ci și a celor artificiale de pe Pămînt, luminozitatea lor fiind direct proporțională cu intensitatea sursei.

Poșta medicului

(Urmare din pag 8-a)

COBUZ IOAN — Bacău : Este vorba probabil de o hipertrofie de prostată, deși diagnosticul trebuie precizat de către un medic specialist urolog. În cazul confirmării diagnosticului, încercați la început un tratament medical cu hormoni androgeni (testosteron) sau estrogeni, vitamina E, extracte deproteinizate de prostată (Prostaveron, Raveron), eventual antibioticoterapie și cateterism evacuator al urinei, sub strict control medical.

B. S. — Timișoara : Tratamentul a fost atât de complex și... complet, încât ce să mai adăugăm? Poate, Nitrofurantoin și vaccinoterapie polivalentă, care în prostatitele cronice dau uneori rezultate bune. Vă amintim însă că evoluția prostatitei cronice este de lungă durată și, deci, cere răbdare și iar răbdare...

O. L. — Vatra Dornel : Tratamentul este bun, dar în cazul adenomului de prostată nu poate fi decât paliativ. Soluția radicală, mai ales în cazul cind adenomul crește și tulburările urinare se accentuează, este intervenția chirurgicală.

MIRON MIRONESCU — Hunedoara ; ȘCHIOPU I. N. — Gurahonț, jud. Arad ;
L. BUNGAU — București ; PASCU —
București ; N. S. GIONY — Cluj ; W.
WILI — Tirnăveni, jud. Mureș ; ZUBTOV
ALEXANDRU — Lipova : Nimic nou sub soarele... terapiei acestei pasagere inhibiții neuropsihice. De aceea poate că un „repaus” de 1-2 luni ar redesepta apetitul. Nu optăm pentru un tratament hormonal, ci mai curind pentru tonice ale sistemului nervos : ser neurotonic, Fosfobion, Rhein — sau Buerleithin, Electovit, la care — neapărat — trebuie adăugată autosugestia, hotărîrea de a izgoni orice „gînduri negre” sau complexe de inferioritate în legătură cu această trecătoare deficiență.

Z. 1944 — Galați ; ANGHELUȚA MI-
HAI — București ; ION AVRAM — Cluj ;
C.D.C. — Craiova ; I. ILIESCU — Tg.
Jiu : Singura terapie de „reechilibrare” cu adevărat eficace împotriva ejaculărilor precoce, poluțiilor nocturne este... căsătoria. Prin ea înțelegem nu numai o normalizare fiziologică a vieții sexuale, ci — mai presus de aceasta ! — acea „afinitate electivă” a doi tovarăși de viață care aduce după sine armonie, liniște, fericire. Pînă atunci, ca paliative : ser neurotonic, cite 1-2 drajeuri de Napoton înainte de momentul oportun, hidroterapie (dușuri reci și calde alternativ sub jet puternic), gimnastică, sport. Eventual, dar cu precauție, Madiol — 3 cpr/zi sublingual.

GH. ȘORICEANU — Băicoi, jud. Prahova : „Sublata causa, tollitur effectus” — odată cauza înlăturată, dispăre și efectul. Guturaiul sau „febra” de fin este o așa-zisă „polinoză”, o coriză de natură alergică, survenind la persoane sensibilizate pentru polenul florilor de tei sau mirosul finului. Este limpede că se impune evitarea locurilor care ar putea declanșa guturaiul. Ca tratament medical, instilații cu efedrină, antihistaminice (Romeran, Feniramin), eventual un tratament cu aerosoli la „inhalatorul” de la Slănic-Moldova sau Govora.

TEAC IOAN — Bistrița, jud. Bistrița-Năsăud : Vă rugăm să reveniți, arătînd diagnosticul precis al ciupericii (micozei) de care suferiți și localizările ei.

ANCA — Reșița : 1) Înclinăm spre cea de-a doua soluție : intervenția chirurgicală. 2) Sovata este într-adevăr una dintre stațiunile indicate în tratamentul acestor afecțiuni.

OTILIA C. — Vaslui : Vă recomandăm un program metodic de gimnastică conform indicațiilor din lucrarea „Gimnastica zilnică pentru femei” de Gineța Stoescu (Editura U.C.F.S. 1966) și masaje abdominale executate de o maseuză calificată ; eventual o centură medicală.

Vizitați expozițiile cu vînzare ale Întreprinderii legume-fructe București de pe platoul și din interiorul Halei Obor, precum și din principalele piețe ale Capitalei, unde se oferă un bogat și variat sortiment de legume și fructe.

CEREȚI
INCĂLȚĂMINTEA
ȘI ARTICOLELE
DE MAROCHINĂRIE

DUMBRAVA

produse
de întreprinderea

13 DECEMBRIE-SIBIU

Fabrica de articole din tablă CODLEA
Str. Armata Roșie 147, telefon 146

Produce :

- Canistre din tablă pentru benzină
- Uși de cabine
- Filtre pentru tractoare și autocamioane „Carpați”
- Rame pentru aparate de măsurat
- Butoaie de tablă de 200 litri, T.D.A.

CADOURI

PLĂCUTE
UTILE
IEFTINE

Servicii de masă,
lichior, cafea etc.
Vase de flori
și bibelouri

produse de
COMPLEXUL
INDUSTRIAL DE

STICLA SIPIANĂ
SIGHIȘOARA

— Dar pe asta o știi?... —

Pasiuni

Totul a început din ziua când unul din prietenii mei a devenit cofrocartist, iar un altul taxidist.

Până atunci amândoi erau ingineri normali.

Când am încercat să aflu de la al doilea de ce au început să-l pasioneze taxiurile el mi-a ris în nas și mi-a declarat că noua lui preocupare nu vizează aceste vehicule ci păsările împănate.

Accesul lui de sinceritate mi-a tăiat pofta să-l chestionez și pe cofrocartist. De altfel el n-a întârziat să-mi explice că se ocupa cu colecționarea etichetelor de geamantane.

— La ce bun? l-am întrebat nedumerit.

— Cum așa?! Asta-i pasiunea mea. Orice om care se respectă trebuie să fie colecționar.

N-am reacționat. A doua zi m-am dus, ca de obicei, la serviciu. Dar n-am apucat să mă așez că Zinocika, secretara, a și trimis spre mine un rotocol de fum dintr-un țigaret lung. Ia te uită, n-o știam fumătoare!

— Bătrine, se alintă ea, n-ai de gând să pleci în Ghana?

— Nu, am mărturisit perplex.

— Dar în Australia?

— Nici acolo.

Păcat, oftă ea. Aborigenii din Australia cioplesc niște țigaretete, să mori, nu alta...

Dar nu apucă să termine. În birou năvăli Arkașa, de la Comitetul sindical.

— Orlov, giffi el, ce pasiuni ai?

— Nu fi indiscret!

— Ești un retrograd! Am sarcina să depistez pe toți colecționarii pasionați și să antrenez pe toți nepasionații.

— De ce? m-am interesat.

— Nu pune întrebări prostești. Trebuie să fii în pas cu vremea. Privește, îmi spuse el fluturându-mi prin față un teanc de ziare; reporterii își încep totdeauna interviurile cu întrebarea: „Pasiunea dumneavoastră?” În răstimp de o zi precizează-ți înclinațiile și comunică-mi-le.

— Dă-mi un răgaz de o săptămână, l-am implorat.

— Exclus! În sectorul nostru erați doi; tu și tușa Dunea. Acum ești numai tu, fiindcă tușa Dunea se gândește să colecționeze soldați de plumb. Știi, asta îmbogățește cunoștințele de istorie.

Eram copleșit. Mă sim eam din ce în ce mai rupt de epoca mea.

În birouri atârnav afișe: „Nici o familie, fără o colecție!”, sau: „A doua pasiune la nivelul celei dintii!” Nu lipseau nici îndemnurile de a participa la colectarea insectelor.

Față de insecte am nutrit toată viața repulsiie. De aceea am zîmbit trist și m-am cufundat în lucru. Dar colegii mei vorbeau într-una, comentînd

știrile din ziare.

— Ia te uită! Unul a strîns cinci sute cincizeci de șopirle.

— Vii?

— Habar n-am. Principalul e că și-a îmbogățit cunoștințele de zoologie.

— Se spune că lui Blok îi plăcea să adune ilustrații din reviste...

— Zoologia mă lasă rece. M-am hotărît să colecționez cactuși.

— Nu ești original. Kolomițev a și adunat o sută patruzeci.

— Ehrenburg colecționa lulele...

— La naiba! Poate să mă apuc de lacăte?

Tăceam chitic și simțeam că în jurul meu se formează un vid periculos. Explozia se declanșă spre sfîrșitul zilei de muncă.

— La urma urmei, Orlov, dumneata ce faci? izbucni Fiodor Fiodorovici.

— Cum ce fac? Lucrez...

— Amănuntul ăsta nu interesează pe nimeni. Ce faci în timpul liber?

— Păi... citesc.

— Auziți-l, citește! hohoti disprețuitor Radik Muhin, cel care hotărîse să colecționeze lacăte. Original, nimic de zis!

— Suflețelule, îmi sări în ajutor Stella Evgheniievna, dacă te atrag cărțile n-ai decît să colecționezi supraperte. Asta îmbogățește cunoștințele...

— Nu vreau să colecționez supraperte! am întrerupt-o cu glas rugător. Îmi place pur și simplu să citesc. Și din cînd în cînd să văd o piesă.

— Fleacuri! mi-o reteză Radik. Dacă cutreieri teatrele, cel puțin colecționează bilete de intrare. O să ai evidența rîndurilor, locurilor.

— Just. Ai să-ți îmbogățești cunoștințele despre arhitectura teatrelor, confirmă Stella Evgheniievna.

Am plecat acasă apăsător de oprobriul colegilor mei. Pe drum am coloșit în grabă și am aruncat biletul de tramvai. O fracțiune de secundă fusesem tentat să-l păstrez. Cînd te gîndești că pe fiecare bilet e imprimată o altă cifră...

— Valeri Vadimovici iar a plecat la o casă de odihnă, mă înștiință nevastă-mea. (Valeri Vadimovici era vecinul nostru).

— Mă mir! Doar îi plăcea să-și petreacă concediul la vila lui.

— Ah, nu înțelegi nimic! Valeri Vadimovici colecționează căpăcele de la tuburile de pastă de dinți.

— Ce — ce-e?

— Căpăcele de la tuburile de pastă de dinți. Asta-i pasiunea lui. O pasiune științifică: căpăcelele se fabrică în serii mici, așa că de fiecare dată nuanțele culorilor diferă. Încît e greu

să găsești două căpăcele cu o nuanță absolut identică.

— Își îmbogățește cunoștințele în artă plastică, am răspuns mașinal. Dar, de ce a plecat la o casă de odihnă?

— Cum de nu înțelegi?! Unde dacă nu în spălătoarele caselor de odihnă găsești zeci de tuburi?

Prin ochii soției mele trecu un fulger. M-am grăbit să mă culc. Pentru orice eventualitate, înainte de a adormi am ascuns bricheta.

A doua zi era duminică. Dis-de-dimineață m-a trezit un băiețel care se interesa dacă nu cumva am medalii din timpul țarismului. L-am expediat cu destulă delicatețe. Apoi a venit un pensionar care căuta sfeșnice de aramă. Așa am dus-o pînă seara, cînd m-au vizitat cîțiva membri ai comitetului de bloc pentru a mă îndemna să mă înscriu în cercul filocartiștilor. M-am refugiat într-o altă încăpere. Apoi am dat drumul la televizor dar l-am închis numaidecît, căci nimerisem în plină emisiune dedicată colecționarilor de creioane.

Tirziu de tot mi-a bătut la ușă un alt vecin, nenea Mișa. M-a întrebat dacă n-am ceva de băut. Fericit, am scos din frigider o sticlă și niște gustări. Dar nenea Mișa mă privi grav și mă rugă să-i dau eticheta de pe sticlă. I-am făcut vînt pe scări...

În noaptea aceea am visat o colecție de coșuri de sobă. Dimineața n-am găsit în casă nici o tabletă de piramidon și m-a străfulgerat o idee sinistră: te pomenești că nevastă-mea a început să colecționeze tablete!

La birou eram așteptat. Se improvizase o ședință. Am fost învinuit că mă izolez de colectiv și că ignorez nobila mișcare a colecționarilor. Am izbucnit în plîns și am făgăduit să-mi consacru toate forțele colecționării colților de elefant. Colegii mei au fost entuziasmați. Arkașa de la Comitetul sindical mi-a dat o recomandare către Clubul colecționarilor.

M-am îndreptat într-acolo.

— Pasiunea dumneavoastră? m-a întrebat un gentleman în vîrstă, cu aspect de englez.

— Colți... am biiguit.

— Ce anume?

— Colți de elefant! Colți! am scandat eu. Vreau să-mi îmbogățesc cunoștințele de anatomie!

— A, da! Foarte bine, încuviință gentlemanul amabil. Elefantochornie... A cincea cameră pe dreapta...

Mi-am pierdut cunoștința.

Iar cînd mi-am recăpătat-o am fugit din club.

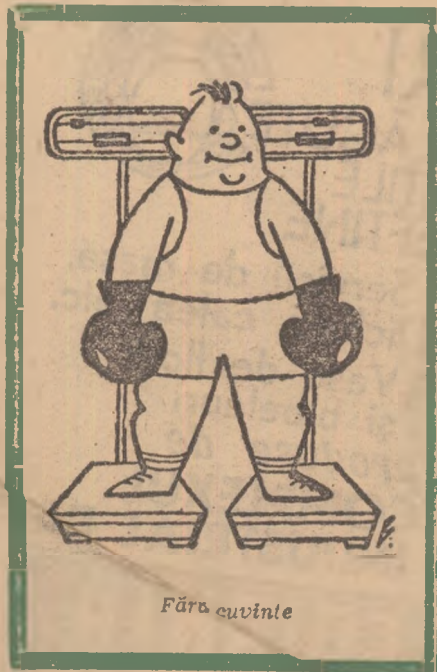
Am fugit glonț spre casă cu gîndul să mă spînzur.

★

Scriu aceste rînduri la cîteva zile după evenimentele descrise mai sus. Pasiunea mea a atras atenția opiniei publice. Am fost ales membru în comisia culturală. „Nedelea” pregătește un articol despre mine.

N-am reușit să mă spînzur. De o lună de zile soacra mea colecționează frînghii de rufe.

V. Orlov

Fără cuvinte

Penru sezonul de hochei
Desen de M. Vaisbord

Fără drept de apel

Se interzice soțiilor să-și lovească soții cu bățul, chiar dacă sforțitul sus-numiților le împiedică să doarmă.

(Judecătoria orașului Silver-Spring, Maryland, S.U.A.)

Echipele de pompieri trebuie să se antreneze cel puțin cincisprezece minute înainte de a trece la stingerea incendiului.

(Consiliul municipal al orașului Fort-Madison, Iowa, S.U.A.)

Se interzice judecătorilor să citească Biblia în cursul dezbaterilor, deoarece anumite evenimente descrise acolo ar putea influența negativ asupra sentinței.

(Judecătoria orașului Okanohana, Michigan, S.U.A.)

Se va reține unu la sută din salariul poliștilor a căror greutate fizică depășește norma stabilită.

(Statul Kentucky, S.U.A.)

Se interzice folosirea curselor pentru șoareci de către persoane care nu posedă permis de vînătoare.

(Statul California, S.U.A.)

Femeile care circula pe stradă în costum de baie sînt obligate să aibă asupra lor o bită.

(Judecătoria orașului Louisville, Kentucky, S.U.A.)

Cei care vor fi prinși furînd săpun vor fi obligați să se săpunească pe loc pînă la consumarea totală a obiectului furat.

(Judecătoria orașului Mohave, Arizona, S.U.A.)

Se interzice atîrnarea pe aceeași frînghie a lenjeriei de damă și bărbătești.

(Statul Minnesota, S.U.A.)

Candidații la funcția de poliștit trebuie să posedă cel puțin 18 dinți proștri.

(Comitetul serviciului civic din Washington).

Persoanele care închiriază camere cu pensiuine nu au voie să-și ambalaze motorul de motocicletă în cameră.

(Departamentul poliției din St. Paul, S.U.A.)

(Din „Nedelea”)